

KAUKAJÄRVEN KOULU

RAKENUSHISTORIASELVITYS

ARKKITEHDIT MY

Julkaisutiedot

Selvityksen tilaajan yhdyshenkilö: Tampereen kaupunki - Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikkö (KITIA), Minna Tuominen

Selvityksen laatija: Arkkitehdit MY, Ella Salminen

Selvityksen tarkastaja: Arkkitehdit MY, Antti Moisala

Tampereella, huhtikuussa 2023

Ellei toisin mainittu, valokuvat ovat selvityksen laatijan ottamia.

Kannen kuva: Kaukajärven koulu lounaasta huhtikuussa 2023

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	4
PERUSTIEDOT	5
LÄHIYMPÄRISTÖ	6
Alueen varhaishistoria	6
Kaukajärven kouluhistoria	9
Kansakoulu ja Yhteiskoulu samaan koulurakennukseen	10
PIHA-ALUE	11
Alkuperäisen tontin ja piha-alueen kuvaus	11
Ympäristön ja piha-alueen muutokset	12
Ympäristön ja piha-alueen nykytila	13
ARKKITEHTONISET OMINAISPIIRTEET	14
Arkkitehdin esittely	14
Koulurakentamisen muutokset 1970-luvulla peruskouluun siirryttäessä	17
Kaukajärven koulun tilaohjelma	18
Kaukajärven koulun arkkitehtoniset piirteet	20
Alkuperäiset rakenteet	21
MUUTOSTYÖT	24
1970-luvun peruskoulu-uudistus ja tilamuutokset	24
Puutyöluokan muutokset 1980-luvulla	25
1990-luvun laajennussiipi E	25
Muutostöitä ja viipalekoulu 2000-luvun alussa	27
2010-luvun lukuisat LVI-muutokset	28
Vuoden 2021 muutostyöt	29
Ajoituskaaviot	30
YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	37
LÄHTEET	38
Julkaisut	38
Arkistot ja tietokannat	39
LIITTEET	40

JOHDANTO

Tämä rakennushistoriaselvitys koskee Kaukajärven koulua, joka sijaitsee Juvantien varrella Kaukajärven liiketila- ja palvelukeskittymän läheisyydessä. Koulu tunnettiin ensimmäiset toimintavuodet Kaukajärven Yhteiskouluna ja Kaukajärven kansakouluna, peruskoulu-uudistuksen jälkeen myös Kaukajärven yläasteena ja Haiharan ala-asteena. Nykyään koulu toimii 1-10 luokkaisena peruskouluna, jossa käy yli 700 oppilasta.

Alkuperäisen vuonna 1971 valmistuneen koulurakennuksen sekä vuonna 1993 valmistuneen laajennuksen on suunnitellut arkkitehti Harry Schreck. Schreck tunnetaan lukuisista suunnitelmistaan Tampereella ja muualla Suomessa erityisesti 1940-1970-luvuilla.

Rakennukseen on tehty useita yksittäisiä muutos- ja parannustöitä kuluneen yli 50 toimintavuotensa aikana. Tässä rakennushistoriaselvityksessä on perehdytty koulun alkuperäiseen arkkitehtuuriin ja toteutuneisiin muutostöihin. Lukemisen avuksi on laadittu rakennusosien ja tilojen rakentamisajankohdista kertovat ajoituskaaviot. Selvityksen liitteisiin on myös koottu rakennuksen menneisyydestä ja nykyisyydestä kertovia dokumentteja sekä valokuvia. Rakennushistoriaselvitys toimii lähtötietona kohteen suunnittelussa.

PERUSTIEDOT

Kohteen nimi	Kaukajärven koulu
Kohteen aikaisemmat nimet	Kaukajärven yläaste ja Haiharan ala-aste, Kaukajärven kansakoulu ja Kaukajärven yhteiskoulu
Kiinteistötunnus	837-60-6079-1-1
Osoite	Juvankatu 13, 33710 Tampere
Arkkitehti	Harry Wilhelm Schreck
Suunnitteluajankohta	1969
Valmistumisajankohta	1971
Koulun kehitys	1969 Kaukajärven yhteiskoulu perustamislupa myönnetään 16.5.1969 1969 Kaukajärven yhteiskoulun ohjesääntö 30.7.1969, Lukusuunnitelma I 9.7.1969, Lukusuunnitelma II 25.5.1971 1971 Kaukajärven yhteiskoulun ja kansakoulun yhteinen koulurakennus valmistuu 1972 Oikeus antaa keskikoulutodistuksia 16.3.1972 1975 Yhteiskoulun ylläpitäjän vaihdos kaupungin omistukseen 1.7.1975 1976 Peruskoulu-uudistus: Koulu muuttuu Kaukajärven yläasteeksi ja Haiharan ala-asteeksi 1.8.1976 2005 Ala- ja yläaste yhdistyvät Kaukajärven kouluksi
Kohteen koko	1-3. kerrosta. 6769 m ² . Oppilaita n. 720 ja opettajia n. 60.
Alkuperäinen käyttötarkoitus	Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu
Rakennukseen ja sen käyttöön liittyvät muutokset	1973 Tampereen kaupungin arkkitehtiosasto: Muutostyöt 1993 Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt 2008 H. Silvennoinen, Tampereen Tilakeskus: Laajennus ja muutostyöt 2010 Kari Salonen, Tampereen Tilakeskus: Sisäänkäyntikatos 2012-13 Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IV-konehuone 2014-15 Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: Tilamuutokset 2018 Tampereen Tilakeskus: Ulkoportaan uusiminen ja muutostyöt 2021 Tampereen Tilapalvelut: Ikkunoiden korjaus
Nykyinen käyttötarkoitus	Peruskoulu, luokka-asteet 1-10
Pääasiallinen rakennusmateriaali	Teräsbetoninen pilari-palkki-järjestelmä
Lämmitysjärjestelmä	Vesikeskuslämmitys, kaukolämpöverkko
Ilmanvaihtojärjestelmä	Koneellinen
Kaavatilanne	Asemakaava vahvistettu 15.10.1998, ei suojelua.
Tontin pinta-ala	32 424 m ²
Selvityksen kuvaus ja laatimisajankohta	Selvitys on laadittu vuonna 2023. Koulurakennusta käytiin valokuvaamassa helmikuussa ja huhtikuussa. Työtä varten on tutustuttu rakentamisasiakirjoihin ja muuhun taustamateriaaliin.

LÄHIYMPÄRISTÖ

Alueen varhaishistoria

Aikoinaan järvet olivat niin runsasvetisiä, että Roineelta (nykyisen Kangasalan suunnalta) pääsi soutamalla Pyhäjärvelle (nykyisen Tampereen suunnalle) Kirkkojärven, Suoramanjärven, Kaukajärven sekä Iidesjärven vesireittiä pitkin. Ainakin 500-luvulla reitti on ollut vielä olemassa. Roineen ja Pyhäjärven välinen yhteys katkesi maankohoamisen vuoksi.¹

Kaukajärvellä on ollut asutusta jo viikinkiaikana. Vilusenharjulla eli viikinkiaikaan 1000-luvulla pieni, vauras yhteisö. Mäellä kohosi muutama talo, joita asutti suuri suku. Elanto saatiin karjasta, pellosta ja metsästä, rikkaudet koottiin turkiskaupalla.

Keskiajalla, eli noin vuoden 1200 tienoilla, Kaukajärven seutu kuului Messukylään, joka puolestaan oli osa Pirkkalan Pitäjää. Tällöin elettiin Ruotsin vallan aikaa ja kristinusko tuli Suomeen.² 1400-luvulla rakennettiin Kaukajärven lähistölle Messukylään kappeli. Messukylän uusi kirkko, joka sijaitsee Kangasalantien varressa on rakennettu 1879.³

Kaukajärven nimi esiintyy vanhimmissa asiakirjoissa muodossa Kaukaierff 1560 ja Kaukaiärvfui 1571. Etymologisen sanakirjan mukaan 'kauko' tai 'kauka' merkitsee 'etäistä, etäällä asuvaa'. Kaukajärven tapauksessa järven etäisyys on voinut viitata Messukylän aikaisen asutuksen sijoittumisesta Lempäälän-Vesilahden suuntaan. Toinen etymologinen selitys Kaukajärvelle on, että sana 'kauka' on merkinnyt suomen kielessä myös 'pitkää', ja monet nykyiset Pitkäjärvet ovat aikaisemmin olleet Kaukajärviä.⁴

1800-luvulla pienempiä maatiloja yhdistettiin ja alueella elettiin kartanoiden aikaa. Kapteeni Anshelm Grahn perusti Haihara-nimisen maatilan yhdistämällä Kaukajärven länsipäässä sijaitsevat Alasen, Keskisen ja Ylisen tilat. Anshelmin poika Bertel Grahn osti vuosien 1900–1914 aikana pääasiassa Hatanpään kartanolle kuuluneita maita Kaukajärven ympäriltä ja muodosti Kaukajärven kartanon, josta tuli 1910-luvulla Tampereen lähiympäristön suurin maatila. Kartanon alue muodosti lähes yhtenäisen alueen Kaukajärven ympärille.⁵

Vilusenharjulta löydettiin 1960-luvun arkeologisissa kaivauksissa useita viikinkiaikaisia miekkoja ja keihäänkärkiä. Kuva: Ritva Bäckman, Museoviraston kuva-arkisto. Lähde: Kaukajärviosuuskunta 1990.

Topografinen kartta vuodelta 1855 Kalmbergin kartastosta. Ylempänä laajempi ote kartasta, jossa näkyy Tampereen ja Kangasalan välillä sijainnut vesistöreitlinja, jonka keskellä Kaukajärvi sijaitsee. Alempana kartasta lähempi näkymä, johon nykyinen Kaukajärven koulun paikka ympyröity punaisella. KA

1 Tampereen kaupunki 15.4.2013

2 Kaukajärvi-osuuskunta 2023

3 Virtanen 1981

4 Louhivaara 1999

5 Tampereen kaupunki 15.4.2013

Messukylän pitäjänkartta vuodelta 1906, nykyinen Kaukajärven koulun paikka ympyröity punaisella. MML

Messukylän kartta vuonna 1936. Messukylän kunta liitettiin Tampereeseen vuonna 1947. Nykyinen Kaukajärven koulun paikka ympyröity punaisella. MML

Senaattikartta Kaukajärven alueelta vuodelta 1912. Venäläisten sotilaskäyttöön tekemä kartoitus on tehty 1870 - 1917 aikana. Pellot ovat vaalealla, niityt vihreällä ja puustoiset selänteet oranssinruskealla. Vilusen ja Hailharan kartanorakennusten vierelle on merkitty istutettu alue, mikä viitanee puutarhaan ja/tai jalopuihin. Nykyinen Kaukajärven koulun paikka ympyröity punaisella. MML

Peltomaista suurlähiöksi

1960-luvun Suomea leimasi massiivinen asuntotuotanto, joka oli tarpeen työpaikkojen siirryttyä kaupunkikeskuksiin. Koska rakentamisen päätavoitteeksi tuli nopeus ja edullisuus, taloista tehtiin suuria. Teollisesti valmistettujen julkisivuelementtien takia ne myös muistuttivat toisiaan. Suurten lähiöiden kerralla suunnittelua ja rakentamista kutsuttiin aluerakentamiseksi. Tämä tarkoitti sitä, että perustajaurakoitsija eli grynderi osti tai vuokrasi maata maanomistajalta, kaavoitti alueen ja rakennutti asuintalot sekä kunnallistekniikan. Näiden valmistuttua rakennettiin peruspalvelut, koulut ja ostoskeskus.⁶

Kaukajärven ja Haiharan alueiden eli Kaukajärven kaupunginosan aluerakentaminen alkoi 1960-luvun alussa. Alueen kaavoittajaksi valittiin hämeenlinnalainen arkkitehti Heikki Aitola, joka oli menestynyt vähän aikaisemmin järjestetyssä Amurin asemakaavakilpailussa. Työ eteni ripeää vauhtia ja 4.11.1964 sisäasiainministeriö vahvisti Kaukajärven kaupunginosan ensimmäisen asemakaavan.⁷

Rakentaminen oli suunniteltu kolmessa vaiheessa tapahtuvaksi. Vuonna 1965 helmikuun 27. päivänä muurattiin Kaukajärven kaupunginosan peruskivi. Alueen ensimmäisiä taloja olivat Sarasipi ja Koivukiuru, Rautarastas ja lämpökeskus, joiden harjannostajaisia vietettiin kauniin kesäsään vallitessa 14.6.1965. Vuonna 1965 perustettiin Kaukajärviösuuskunta ja Haiharan kansakoulu aloitti toimintansa syyslukukauden alussa 1966.

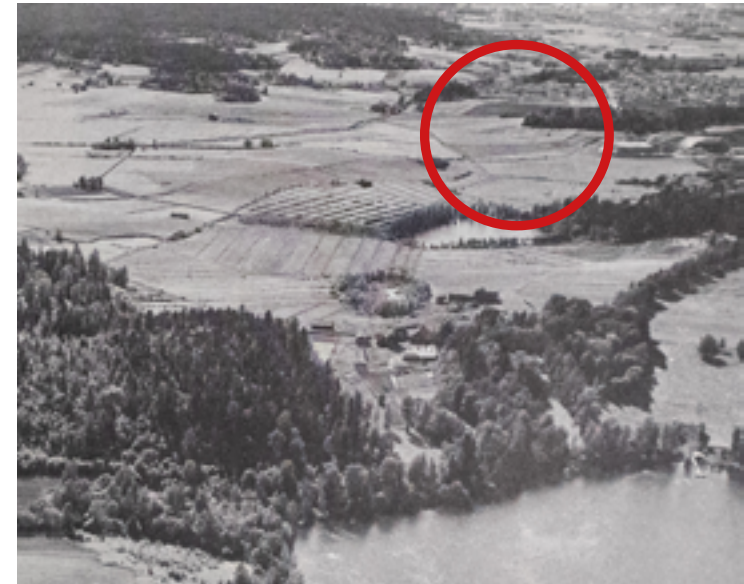
Toisen vaiheen asemakaava vahvistettiin vuonna 1967 ja tuolloin alueella oli jo neuvola, lääkäri, pankki, posti, kahvila ja lääkevarasto. Onnikat 20, 22 ja 24 kuljivat keskustaan.

1970-, 80- ja 90-luvuille tultaessa Kaukajärvi jatkoi kasvamistaan. Vuonna 1970 asukkaita oli noin 2500, 1980 heitää oli 6800 ja 90-luvun puolivälissä noin 8000.

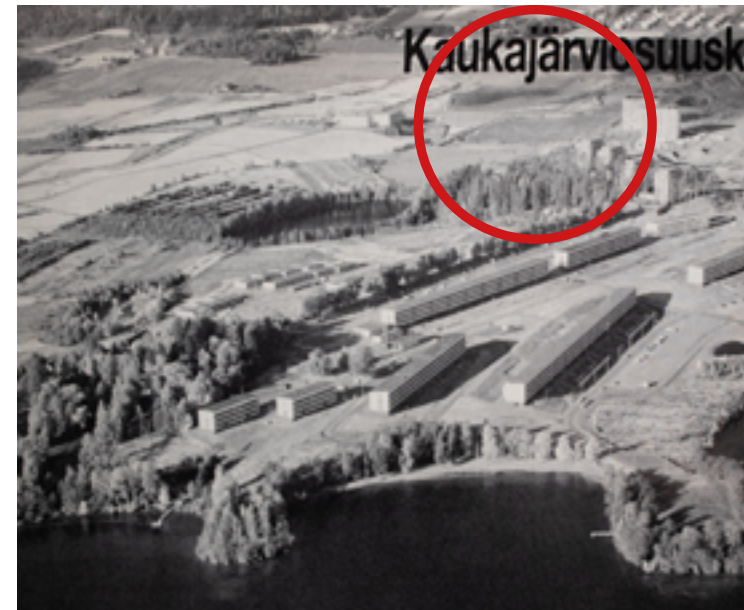
2000-luvun puolella Haiharankangas rakennettiin nopeasti uusin kerrostaloin. Kaukajärven Palvelukoti laajeni ja liikeyksikekus uudistui. Kaukajärvi sai nopeasti puolentoistatuhatta uutta asukasta.

⁶ *Standertskjöld 2011*

⁷ *Kaukajärviösuuskunta 1985*

Kaukajärvi 1960-luvun alussa, ilmapuava kaakosta. Tulevan Kaukajärven koulun tontin paikka merkitty punaisella. Kaukajärviösuuskunta 1990

Kaukajärvi vuonna 1968, ilmapuava koillisesta. Tulevan Kaukajärven koulun tontin paikka merkitty punaisella. Kuva: Matti Selänne. Lähde: Kaukajärviösuuskunta 1990

2010-luvulla Kaukajärven keskustan täydennys- ja uudelleenrakentaminen oli edelleen vahvassa nousussa. Lemminkäinen Talo Oy rakensi Kaukajärvisuuskunnalle As Oy Tampereen Neilikka –nimisen asunto-osakeyhtiön, jossa on 37 asuntoa ja 1 liikehuoneisto. Samaan kortteliin rakennettiin vanhojen purettujen kerrostalojen tilalle neljä muutakin kerrostaloa ja autohalli.⁸

Kaukajärven kouluhistoria

Koulurakennustoiminta Suomessa oli ennen 1960-lukua riippuvainen asukasluvun muutoksista. Syntyvyyden lisääntyminen sotien jälkeen johti uusien koulujen rakentamiseen ja entisten laajentamiseen. 1940-luvulla Kaukajärven pohjoispuolella toiminut Vehmaisten koulu kärsi tilaongelmista, joten aikaisemminkin tilapäiskouluna toiminut Gröötin talo kunnostettiin alakouluksi.⁹

Kaukajärven uuden asuinalueen valmistuessa tarvittiin alueelle myös koulu. Koulusuunnittelutoimikunnan mielestä Kaukajärvelle oli rakennettava koulu, joka käsittäisi nykyisen varsinaisen kansakoulun, kansalaiskoulun ja keskikoulun eli tulevan peruskoulun ala- ja yläasteen. Kangasalantien varressa ei ollut ainoatakaan oppikoulua, lähin oli Messukylän yhteiskoulu Kalevan yhteiskoulu.¹⁰

Tampereen kaupungilla ei ollut vielä 1960-luvun puolivälissä muiden rakennushankkeiden takia mahdollisuutta rakentaa Kaukajärvelle koulua. Niinpä kaupunki teki Kaukajärvisuuskunnan kanssa sopimuksen tarvittavien tilojen vuokraamisesta vuosiksi 1966-69. Kaukajärvisuuskunta rakennutti kansakoulun, ns. viipalekoulun, mikä vuokrattiin Tampereen kaupungille. Koulurakennus sijaitsi Järvikadulla ja siihen kuului mm. neljä luokkahuonetta. Myöhemmin koulurakennus myytiin kaupungille ja se toimi päiväkotina.

⁸ *Kaukajärvisuuskunta 2023*

⁹ *Tampereen kaupunki 15.4.2013*

¹⁰ TKA

Kuva oikealla ylhäällä: Liike- ja asuinrakennukset Haiharankadun ja Isolamminkadun risteyksessä, n. 500 metrin päässä Kaukajärven koulusta. Matti Selänne 1966-1970. VKA

Kuva oikealla alhaalla: Ilmakuva Kaukajärven uudesta lähiöstä 1970-luvun alussa. Kaukajärven koulu merkitty punaisella. Matti Selänne, 1971-1972. VKA

Kansakoulu ja Yhteiskoulu samaan koulurakennukseen

Vuonna 1969 perustettiin Kaukajärven Yhteiskoulu yksityisen kannatusyhdistyksen voimin. Se aloitti toimintansa Vehmaisten vanhassa kansakoulussa. Samana syksynä uuden talon rakentaminen aloitettiin yhteistyössä kaupungin koulurakennuksen kanssa.

Kaukajärven yhteiskoulun ensimmäisenä lukuvuonna 1969-70 opettajia oli 10 ja oppilaita 80. Kaikkia hyväksyttävän pääsyttutkinnon suorittaneita ei mahtunut kouluun mukaan opiskelemaan Vehmaisten kansakoulun pienten tilojen vuoksi.

Seuraavana lukuvuonna oppilaita oli jo lähes kaksinkertainen määrä 155 ja opettajia 13. Opetusluokkia oli nyt neljä ja myös uunilämmitteinen puurakennus oltiin saatu otettua käyttöön. Tieto tulevasta uudesta koulurakennuksesta auttoi pärjäämään ahtaissa tiloissa. Kaukajärven koulun harjannostajaisia vietettiin 17. joulukuuta 1970.

Uudessa koulussa lukuvuosi aloitettiin syksyllä 1971. Kansakoululla ja Yhteiskoululla oli rakennuksessa omat opetustilansa ja yhteiskäytössä olivat erikoluokat sekä hallinto- että sosiaalitilat. Koulun ensimmäisenä rehtorina toimi ennen uuden koulutalon valmistumista filosofian maisteri Reijo Peltola ja uudessa koulutoiminnan jatkuessa uudessa koulutalossa filosofian maisteri Sakari Jankkari.¹¹

Yhteiskoulu oli saanut perustamisluvan sillä ehdolla, että se muuttaa Hervantaan sitten kun siellä väestöpohja edellytti oppikoulua. Kaukajärven tarve katsottiin lukiolle liian pieneksi, ja niin vuonna 1976 koulu siirrettiin Hervannan lukioksi.¹² Lisäksi lukuvuonna 1975-76 tarvittiin peruskoulu-uudistuksen myötä mahdollisimman paljon oppilaita ensimmäisille luokille. Tämä vuoksi Kaukajärven kouluun perustettiin viisi ylimääräistä luokkaa jotka siirrettiin yhdessä lukioluokkien kanssa opiskelemaan vastavalmistuneeseen Ahvenisjärven koulutaloon Hervantaan.¹³

¹¹ *Kaukajärven Yhteiskoulun vuosikertomukset*

¹² *Kaukajärviösuuskunta 1985*

¹³ *Kaukajärven Yhteiskoulun vuosikertomus 1975-76*

*Kartta Kaukajärven koulun paikalta
vuodelta 1960. MML*

*Ilmakuva Kaukajärvestä vuonna 1974.
Asuinalue palveluineen rakentui nopeasti.
OSKARI*

*Päivämätön ilmakuva alueesta pohjoisesta. Etualalla Kaukajärven rannan asuinkeuhkot,
keskellä Isolammi, hiekkakenttä, vapaa-aikatalo ja oikealla koulu. Kuvalähde: Kauka-
järviösuuskunta 1985.*

PIHA-ALUE

Alkuperäisen tontin ja piha-alueen kuvaus

Alkuperäinen suunnitelma koulun sijoittamisesta Kaukajärven ranta-alueelle ei toteutunut, vaan koulu sijoitettiin rannasta lännen suuntaan Juvankadun varrelle. Tontti sijaitsee Juvankadun itäpuolella keskeisellä paikalla Kaukajärven kaupunginosassa. Kangasalantie on tontilta katsottuna pohjoisessa ja Kaukajärven rantaviiva idässä.

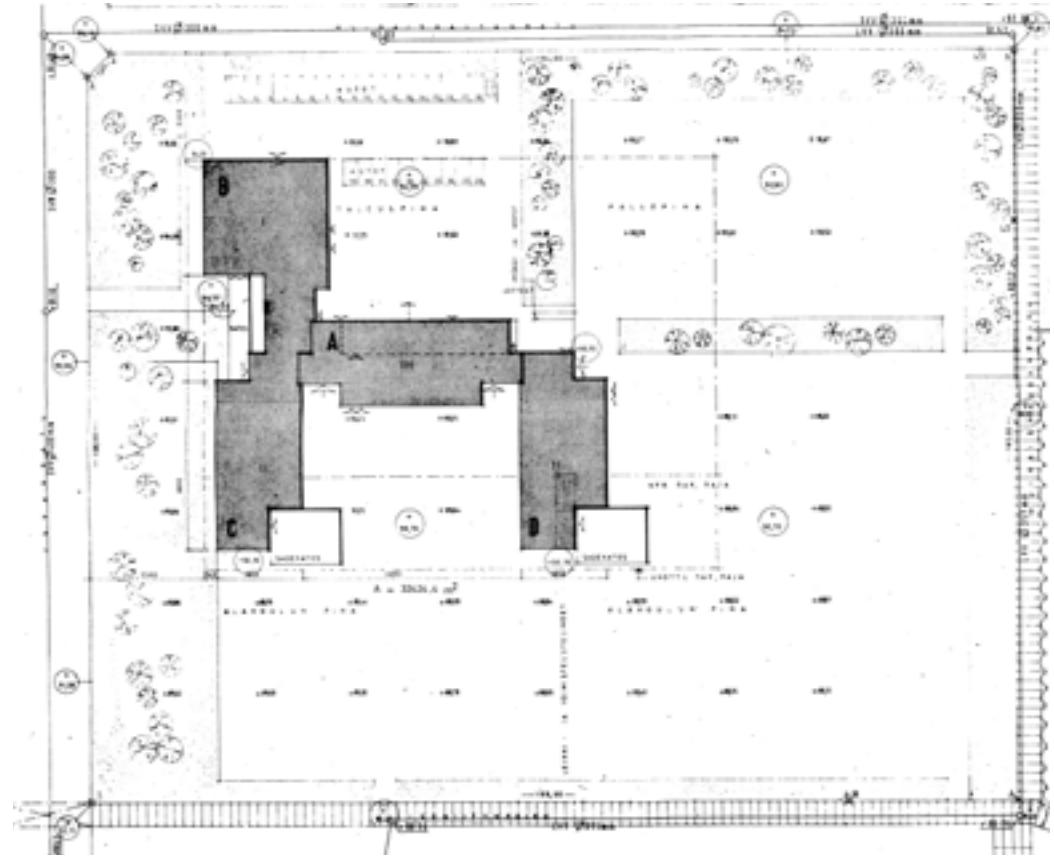
Rakennus on massoiteltu kaltevalle tontille niin ettei koulun isoa kokoa Juvankadulta saavuttaessa juuri huomaa. Maasto viettää kohti itää yhden kerroksen verran. Idässä on kulkuyhteys rauhalliselle Isolammen puistoalueelle.

Rakennuksen pohjoisimmassa osassa B-siivessä sijaitsi metalli- ja puutyöluokkien lisäksi neuvola ja koulun terveydenhoitotilat. Tämä luultavimmin siksi, että se olisi lähimpänä Kaukajärven keskustaa, ja Juvankatua.

Pienen h-kirjaimen muodostama massa jätti kaksi jäsentelemättömää pihaa sisälleen. Pohjoinen sisäpiha toimi talouspihana, eteläinen välituntipiha. Eteläiset sisäänkäynnit merkittiin suurilla sadekatoksilla niin, että itäinen piha oli yläkoululaisten käytössä ja läntinen alakoululaisten. Pihamaa varustettiin leikki- ja voimistelutelinein ja itään sijoitettiin suurempi pallokenttä.

Pihamaa tehtiin osittain asfalttipintaisena ja osittain sorapintaisena. Tontin reunoille tehtiin nurmikkokaistat. Pihaportaat tehtiin graniittipintaisina teräsbetoniportaina.

Autopaikkoja oli alkuperäisellä tontilla yhteensä 28 kappaletta- talonmiehen asunnolle 1 kpl, 45 opettajalle 15 kpl (auto/3 opettajaa), lääkintähuollolle 6 kpl ja yleiselle 5 kpl.

Kaukajärven koulun asemapiirros rakennuslupaa varten. Harry W. Schreck 30.7.1969. TPA

Päivämätön ilmakuva 1970- tai 1980-luvulta, ennen koulun laajennusta. Kuvalähde: Kaukajärviösuuskunta 1985.

Ympäristön ja piha-alueen muutokset

Koulun eteläpuolelle suunniteltiin samaan aikaan Kaukajärven Vapaa-aikatalo, jonne sijoitettiin koulun voimistelusalali ja kerhotilat. Koulun voimisteluopetus hoidettiin rakennuksessa ja H. W. Schreck suunnitteli myös tämän rakennuksen. Kokonaistilavuus oli 19 000 m³ mistä ensimmäinen vaihe käsitti 14 300 m³. Toiseen vaiheeseen kuului matalampi uimahalliossa saunoineen.¹

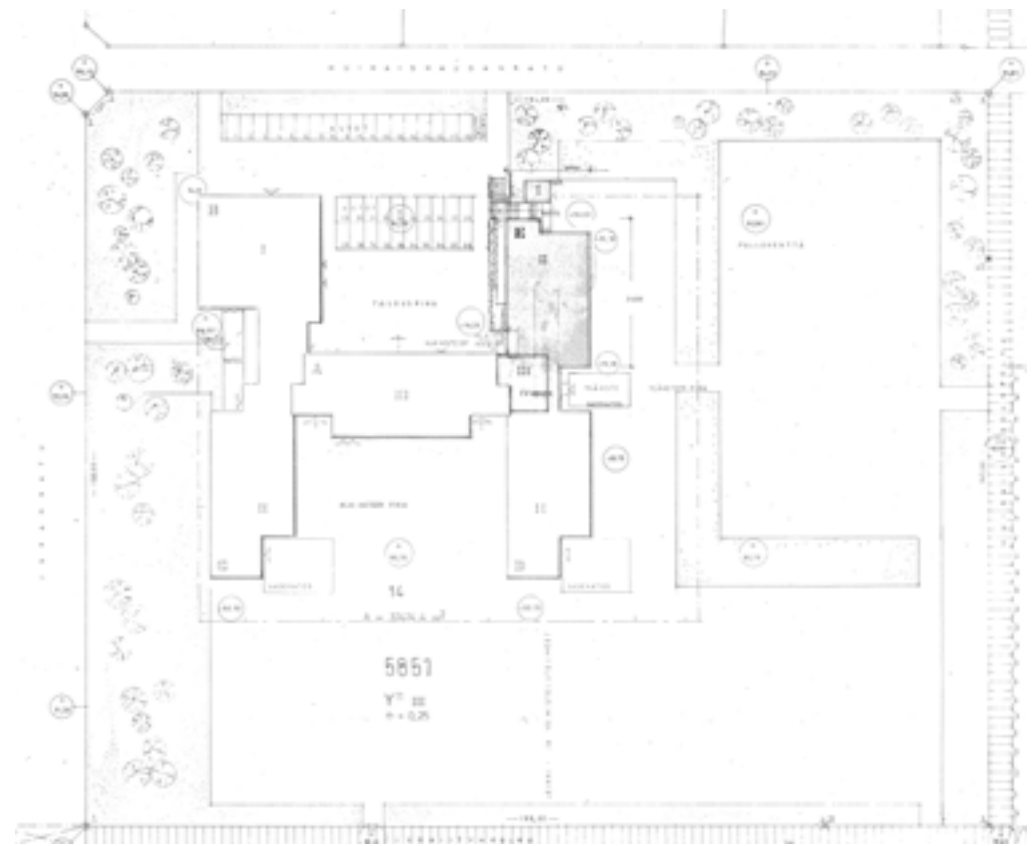
Suurempi piha-alueeseen vaikuttanut muutos oli E-siiven laajennusosan rakentaminen 1990-luvulla. Siipi rajasi pohjoisen pihan omaksi sisäpihakseen. Autopaikkoja tuli piha-alueelle nyt 10 lisää, yhteensä 38 kappaletta: Talonmiehelle 1 kpl, opettajille 25 kpl (75 opettajaa joille auto/3 opettajaa) sekä lääkintähuollolle 6 kpl ja yleisiä autopaikkoja 5 kpl. Suunnitelmassa idässä sijaitsevaa pallokenttää on käännetty 90 astetta rakennuksen pitkän sivun suuntaiseksi, mutta tätä ei toteutettu. A-siiven itäpuolelle tehtiin laajennusosalle uusi sadekatos.

2000-luvulla koulun pihaan sijoitettiin tilapäinen viipalekoulu. Siirrettävä koulu-rakennus sijoitettiin Muinaishaudanpolun suuntaisesti koulun tontin kaakkoiskulmaan lähelle Kaukajärven vapaa-aikataloa. Vesi otettiin vapaa-aikatalosta. Viipalekoulu oli kerrosalaltaan 300 m² ja sisälsi neljä 57,2 m² opetustilaa.

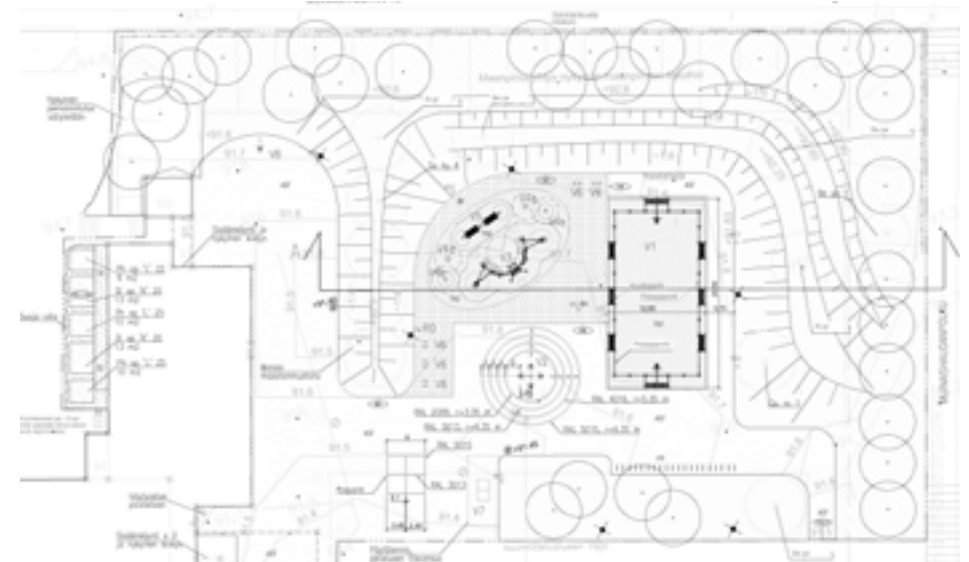
Tilapäiseen viipalekouluun tehtiin LVI-muutoksia vuonna 2014. Rakennus toimi tuolloin Juvan päiväkodin väistökäytössä. Väliaikainen rakennus poistettiin tontilta vuoden 2017 lopulla.

Betoninen ulkoporras E-siiven pohjoispuolella korjattiin Tampereen Tilapalveluiden Kari Salosen suunnitelmien mukaan vuonna 2018. Portaasta tehtiin sähkölämmitteinen.

Vuonna 2021 uusittiin yläkoulun piha-alue joka sijaitsee E-siiven itäpuolella. Alue pinnoitettiin hiekkatekonurmella ja nupukivillä, ja pihaan sijoitettiin leikkivälineitä, riippukeinu ja pieni pelikenttä, nk. ”metalliareena”.

Koulun asemapiirros vuodelta 1993. Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula.

Kaukajärven koulu, yläkoulun piha-alue. 5.3.2018. Tampereen tilapalvelut Oy. TPA

¹ Kaukajärviösuuskunta 1985

Ympäristön ja piha-alueen nykytila

Piha-alueelle on tehty viime vuosina useita parannustöitä koskien välituntipihojen kalusteita koulun eteläisellä pihalla sekä E-siiven itäpuolella. Jako kahteen erilliseen välituntipihaan on muuttunut selkeämmäksi alkuperäiseen pihasuunnitelmaan verrattuna. 1990-luvun laajennussiipi E jäsentää myös ympäristöä entisestään.

Pohjoisessa Muinaishaudankadun varrella sijaitsee korkeat kerrostalot, idässä Isolammenpuisto ja rivitaloalue, etelässä vapaa-aikatalo, kirjasto sekä päiväkotijä lännessä Riipuksenpuisto sekä kerrostaloalue. Alueen arkkitehtuuri on rakentunut pääasiassa Kaukajärven alueen syntyessä 1960- ja 1970-luvuilla.

Ympäröiviin asuinkortteleihin on toteutettu täydennysrakentamista 2010- luvulla. Lännessä sijaitsevan Riipuksenkadun pohjoispuolelle rakennettiin lisää kerrostaloja 2010-luvun lopulla ja Muinaishaudankadun pohjoispuolen kortteliin 2010-luvun alussa.

Oikealla ylhäällä Kaukajärven koulun ympäristön nykytila, tontinrajat merkitty punaisella ja rakennusosat nimetty oranssilla. Taustalla ilmakuva vuodelta 2022. OSKARI

Oikealla alhaalla lähempi tarkastelu ilmakuvasta vuodelta 2022. OSKARI

ARKKITEHTONISET OMINAISPIIRTEET

Arkkitehdin esittely

Harry Wilhelm Schreck (25.10.1904 Tampere - 14.3.2006 Tampere) kirjoitti ylioppilaaksi Tampereen lyseosta vuonna 1924 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä Korkeakoulusta vuonna 1931. Hän jatkoi isänsä, rakennusmestari Theodor Schreckin, ja setänsä, arkkitehti Georg Schreckin, viitoittamaa tietä merkittävänä Tampereen rakentajana.¹ Theodor Schreck toimi Finlaysonin tehtaiden rakennusmestarina 1900-luvun lopulla ja Georg Schreck tunnetaan Tampereella mm. Tampereen Raatihuoneen ja Tullikamarin suunnittelijana.

Varhaisina opiskeluvuosinaan Harry Schreck osallistui yhdessä Aulis Blomstedtin kanssa Suomen kuvalehden järjestämään 'jokamiehen autovajan' suunnittelukilpailuun. Jo tässä toiselle palkintosijalle yltäneessä pienimuotoisessa kilpailutyössä näkyi tulevien arkkitehtien pyrkimys yksinkertaiseen muotokieleeseen, muiden palkittujen yhä piirtäessä koristeaiheita.²

Arkkitehdiksi valmistumisen jälkeen Schreck työskenteli P. E. Blomstedtin toimistossa vuosina 1930-32 ja Erkki Huttusen toimistossa 1932-35. Vuonna 1936 Schreck asettui työskentelemään Tampereelle, jossa hän keskittyi virka-arkkitehdin uraan Rakennushallituksessa toimien Tampereen piiriarkkitehtina aina vuoteen 1949 asti. Pesti ei kuitenkaan estänyt häntä perustamasta omaa arkkitehtitoimistoaan ja esimerkiksi ottamasta menestyksekkäästi osaa Suomen Pankin talon suunnittelukilpailuun yhdessä arkkitehti Mirjam Kulmalan ja Mirja Vainion kanssa vuonna 1940. Kilpailuvoiton myötä Schreckin suunnittelema graniittilaatoin vuorattu talo valmistui Hämeensillan nurkkaukseen jatkosodan keskellä vuonna 1942.

Onnistuneella rakennushankkeella oli varmasti osuutta siihen, että Schreck sai pestin Suomen Pankin arkkitehtina 1945, jossa hän toimi lähes kaksikymmentä vuotta aina vuoteen 1962 saakka. Toimessaan hän piirsi mm. Tampereen Säästöpankin talon (1952) osoitteeseen Hämeenkatu 12, Suomen Pankin setelipainon (1954) sekä päärakennuksen mittavan laajennuksen (1960) molemmat arvokkaaseen ympäristöön Helsingin empirekeskustan liepeille.

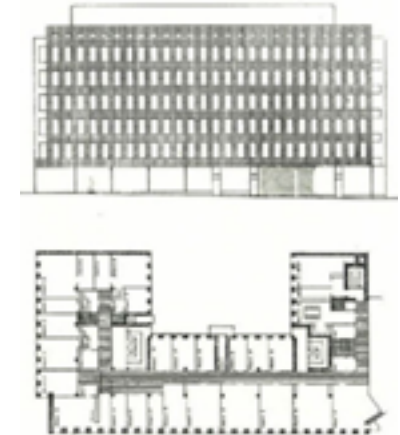
Jo 1920-luvulta alkaen Tampereella oli pohdittu ensimmäisen uimahallin rakentamista. Hanke sai tulta alleen vuonna 1952, kun kaupunki perusti toimikunnan valmistelemaan asiaa. Schreck voitti hallin suunnittelusta järjestetyn kilpailun, johon hänen ohellaan oli kutsuttu Jorma Järvi ja Einari Teräsvirta. Pyynikin uimahalli

¹ Parviainen 2021

² Parviainen 2021

Harry Wilhelm Schreck. Kuvallähde: As Oy Petsamonkatu 14.

Schreckin ehdotus ja kilpailuvoitto Suomen Pankin taloksi. Arkkitehti 9/1940.

Schreckin ehdotus ja kilpailuvoitto Suomen Pankin taloksi Tampereelle. Arkkitehti 9/1940.

(1957) sai erityistä kiitosta valoisuudestaan, jonka mahdollisti kaupungin kookkain ikkunapinta sitten rautatieaseman neliöikkunan.³

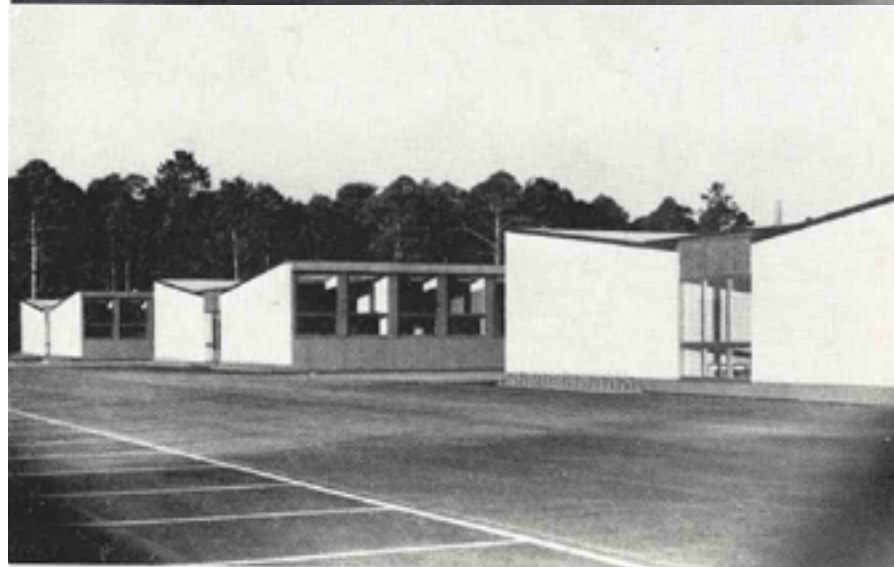
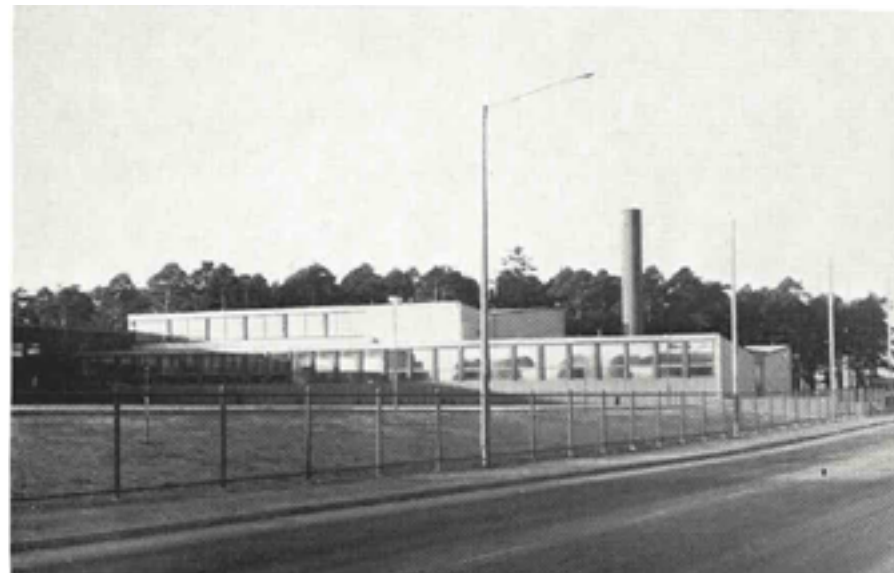
Tampereen Kalevassa on merkittävä määrä Schreckin suunnittelema functionalistisia 1950-luvun asuinkerrostaloja. Ilvespuistoa ympäröivät rakennukset ovat kaikki Schreckin toimiston työnjälkeä - Asunto Oy Kalevan Tornit (1953) osoitteessa Teiskontie 1, Ilmarin Tornit (1953) osoitteessa Ilmarinkatu 28 sekä Miljoonatorni (1956) osoitteessa Pesamonkatu 14. Miljoonatornissa sijaitsivat lopulta myös Schreckin arkkitehtitoimiston tilat. Muita Kalevassa sijaitsevia Schreckin suunnittelema 1950-luvun asuinkerrostaloja löytyy osoitteista Teiskontie 10-14 ja Kalevan puistotie 11.

Puolestaan Tammelan puolella osoitteessa Pohjolankatu 25 sijaitsee Rafael Haaran rakennuttama Pelastusarmeijan hoitokoti, jonka Schreck piirsi vuonna 1956. Vakuutusyhtiö Turvan rakennuttama liike- ja asuinrakennus (1961) osoitteessa Tammelan puistokatu 30-32 on myös Schreckin kynästä.

Muita Schreckin töinä tunnettuja rakennuksia Tampereella ovat Junnolan talo (1955) osoitteessa Suuruspäntie 26 Tampereen Tahmelassa, Tahmelan työväentalo (1956), Ahjolan kansalaisopiston laajennus (1958), Kaukajärven koulu ja vapaa-aikatalo (1972), Tampereen teknillisen korkeakoulun ykkösvaihe eli Konetalo (1972) sekä Ahvenisjärven peruskoulu (1974) Hervannassa, Kaukajärven sivukirjasto (1976), Hervannan lukio (1978) sekä Tampereen normaalikoulu ja laajennus (1982) Nekalassa osoitteessa Mäntyhaantie 13.

Schreckin toimistolla tehtiin myös muutos- ja korjaustöitä tamperelaisiin merkkirakennuksiin. Vuoden 1954 arkkitehti-lehdessä esiteltiin Näsilinnassa sijaitsevan Hämeen museon muutostöitä ja vuonna 1988 puolestaan Lasse Kosusen kanssa toteutettuja Vanhan Kirjastotalon muutossuunnitelmia.⁴ Muita korjaustöitä olivat esimerkiksi Tampereen Teatterin Frenckellin näyttämön rakennustyöt 1980 ja De Gamlas Hem eli Pirkanmaan Musiikkiopisto 1984.

Tyylillisesti Harry Schreckin suunnitelmat olivat 1950-luvulle asti puhdasta functionalismia. 1960-luvulta lähtien töissä pysyi functionalistinen ote, joka hyödynsi enenevässä määrin moduulimitoitusta. Aulis Blomstedtin kanssa opiskelleen ja työskennelleen Schreckin suunnittelujälkeä verrattiin toisinaan tyylillisesti Le Corbusierin töihin. Blomstedt ja Corbusier tunnetaan molemmat arkkitehtuurin mitaharmonian pioneereina.

Schreckin suunnittelema Tampereen normaalilyseo Nekalassa. Seppo Rihlama 1966. Kuvallähde: Rihlama 1968.

Kuva edellisellä sivulla: Vasta valmistunut Harry Schreckin suunnittelema Suomen Pankin talo Tampereella osoitteessa Hämeenkatu 13. Viljo Pietinen, 1940-luku. MV

³ Parviainen 2021

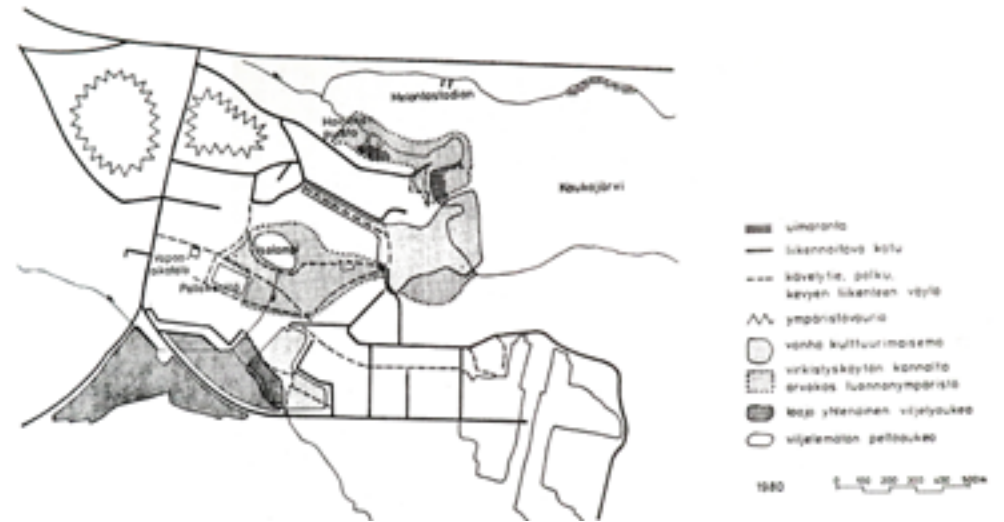
⁴ Arkkitehti 2/1954 s.27-29 & 5/1988 s. 65-67

Koulurakentamisen muutokset 1970-luvulla peruskouluun siirryttäessä

Yhdeksänvuotiseen oppivelvollisuuteen perustuva peruskoulu muodostui kansakoulun, kansalaiskoulun ja keskikoulun yhtenäistämisestä. Koulurakennusten huomioitavin muutos peruskouluihin siirryttäessä näkyi tilaratkaisuissa siten, että rakennusta voitiin käyttää muuhunkin kuin opetustarkoitukseen. Tiloja yhdistämällä tai eriyttämällä saatiin erilaisiin käyttötarkoituksiin sopivia tiloja. Koulun liikuntasali voitiin antaa koulupäivän jälkeiseen käyttöön urheiluseuroille, ja juhla- tai luentosaleja vuokrattiin ulkopuolisille. Tilat sijoitettiin rakennukseen siten, että niitä on helppo käyttää ajankohdasta riippumatta, etenkin kun rakennuksen iltakäyttö lisääntyi. Näin kalliille rakennukselle saatiin parempi käyttövästine.

Englantilaista alkuperää oleva kampamainen tai solukkomainen tilasijoittelu katsottiin 1970-luvun rakennuksessa tehokkaimmaksi, joka myös lisäsi käyttäjien välistä kontaktia ja oppilaiden turvallisuutta ja identiteettiä. Moduulirakentamisen käyttöönoton vuoksi elementtirakentamista suosittiin, ja betonia tai kevyt-betonia käytettiin yleisimpänä rakennusmateriaalina.

1970-luvulla myös koulurakennuksen sijoitteluun alettiin kiinnittää enemmän huomiota. Esikaupunkeihin muutti asumaan paljon lapsiperheitä, ja koulurakennukset sijoitettiin suurkortteleiden yhteyteen ja palvelukeskusten läheisyyteen. Tällaisella koulun sijoittumisella saavutettiin monia etuja: pienimpien koululaisten koulumatkat lyhenivät ja muodostuivat turvalliseksi, ympäristö oli tuttua ja tilojen moninaiskäyttö lisääntyi. Lisäksi kun rakennuksessa sijaitsivat terveydenhoidon ja hammashoidon tilat, niin rakennuksesta muodostui eräänlainen kontaktipaikka. Lisäksi, jos koulurakennuksen läheisyyteen saatiin hyvä urheilukenttä tai -halli, niin tulokseksi saatiin varmasti onnistunut koulukeskus.⁵

Kaavioita Kaukajärven aluesuunnitteluun liittyen. Kuvalähteet: Virtanen 1981

Kaukajärven koulun tilaohjelma

Schreck suunnitteli Kaukajärven koulurakennuksen ja viereisen vapaa-aikatalon samanaikaisesti. Molempien rakennuksien lopulliset suunnitelmat toimitettiin Tampereen kaupunginhallitukselle tarkistettavaksi 30.6.1969.

Suunnitelmissa oli otettu huomioon Kouluhallituksen aikaisempi huomautus opetuskeittiön järjestelyn muuttamisesta sekä kansakoulun johtokunnan toivomus erillisen, opettajanhuoneen eteiseen suoraan ulkoa johtavan käynnin järjestämiseen. Vapaa-aikatalon suunnitelmissa otettiin huomioon mahdollisuus toteuttaa hanke kahdessa vaiheessa.

Suunnitelmat hyväksyttiin 19.8.1969 Tampereen kaupungin talonrakennuslautakunnan kokouksessa ja Kaukajärven kansakoulun rakentamiseksi myönnettiin 200 000 markan ennakkokäyttöoikeus, jotta rakennustyöt voitiin aloittaa kuluvan vuoden puolella.

Alkuperäisen rakennuksen rakennusala oli 2976 m² ja kokonaisuudessaan kerrosala 4863,5 m². Väestönsuojaa oli 180 m² (300 henkilölle), jonka rauhanaikainen käyttö oli tarvike- ja valmiiden töiden varastona sekä töiden näyttelytilana. Yhteistiloja, suurempia auloja tai liikuntatiloja ei kouluun suunniteltu, koska ne sijoitettiin samaan aikaan suunniteltuun vapaa-aikataloon.

Kampamaisen rakennuksen keskellä sijaitsee A-siipi. A-siiven molemmissa päissä ovat suuret aulaportaat jotka yhdistävät kampamaisen rakennuksen siivet toisiinsa. Portaat johdattavat 2. kerroksen tilavaan ruokasaliin jonka ikkunat avautuvat etelään. Pohjoisen pihan puolelle sijoittuivat keittiö sekä kotitalouden opetuskeittiö ja opettajien huoneet. Alemmassa kerroksessa sijaitsi kirjasto sekä kerhotilat (nyk. 117A-119A), jotka avautuivat etelään, pohjoiseen jäi ikkunaton väestönsuoja. A-siivessä sijaitsi myös pihanhoitovälinevarasto (nyk. 125C OT), josta oli oma ulko-ovensuulos. A-siiven ylimmässä kerroksessa oli lisää opetustiloja, kuten tekstiilikäsityöluokka.

60 m² kokoiset luokahuoneet, joita oli yhteensä yhteensä 25 kpl, sijaitsivat koulun eteläisissä siivissä. Vanhempien oppilaiden eli yhteiskoululaisten opetustilat olivat idässä ja nuorempien eli kansakoululaisten lännessä. Tavanomaiset opetustilat sijaitsivat eteläisissä C- ja D-siivissä. Tyypillisissä luokahuoneissa oli vierekkäin kolme ikkunaparia. Suuremmissa 80 m² kokoisissa luokissa ikkunapareja oli yhteensä neljä. C-siiven 1. kerroksessa sijaitsi 160 m² liikuntatila, joka pian koulurakennuksen valmistumisen jälkeen jaettiin väliseinin tavanomaisiksi luokkatiloiksi.

Ilmakuva Kaukajärven koulusta vuonna 1974. Sekä rakennuksen massoittelu että pihan-alue ovat tarkkaan geometrisesti sommiteltu. OSKARI

Pohjoisen kuutiomainen B-siipi oli oma yksikerroksinen osansa, johon ei ollut sisäkulkuyhteyttä muualta koulusta, vaan omat ulko-ovensuulos pohjoisesta, idästä ja etelästä. Pohjoisesta pääsi kouluterveydenhoitajan ja hammaslääkärin vastaanotolle, idästä ja etelästä pääsi kulkemaan puu- ja metallityöluokkiin. Etelässä oli myös oma sisäänkäyntinsä talonmiehen asuntoon (nyk. 244B musiikkiluokka).

Kouluterveydenhoitajan ja lääkärin vastaanoton käytävä kulki rakennuksen rungon keskellä ja tilaa valaisi neliön malliset kattoikkunat. Kattoikkunat olivat akryylimuovikupuja ja kooltaan 1,0 m x 1,0 m. Kaikenkaikkiaan kattoikkunoita oli B-siivessä yhteensä 14 kpl.

Koulun wc-tilat oli ryhmitelty kahteen paikkaan, A- ja D-siipeen, joihin pääsi kulkemaan sisään myös suoraan ulkokautta.

Kuva seuraavalla sivulla: Koulun tyypillinen tilava ja valoisa luokahuone, kuvassa 295D

Kaukajärven koulun arkkitehtoniset piirteet

1970-luvun koulut todistavat muuttoliikkeen ja peruskoulu-uudistuksen aikakautta, jolloin standardit määrittivät tasa-arvoisia edellytyksiä kaikille koululaisille ympäri Suomen. Elementtitekniikkaan perustuva nopea koulurakentaminen täytti edullisesti ja tehokkaasti tehtävänsä.

Arkkitehtuurin elementtejä olivat rationalistinen, järjestelmään perustuva tila- ja julkisivusuunnittelu, konemaisuus ja toistuvat elementit. Nauhaikkuna on ajalle tyypillinen julkisivuratkaisu.⁶

Koulut rakennettiin 1970-luvulla mataliksi ja syvärunkoisiksi. Näillä reunaehdoilla painovoimainen ilmanvaihto ei perinteisessä muodossaan olisi voinut toimia, eikä tässä mielessä ilmanvaihto rajoittanut tilasuunnittelua, toisin kuin vielä 1950-luvulla.⁷

Kaukajärven koulurakennus on rakennusajankohdalle tyypillistä vähäeleistä ja rationalistista arkkitehtuuria. Julkisivuissa ilmenee strukturalistisia piirteitä; ikkunauhaseinien kantavat osat on nostettu arkkitehtoniseksi aiheeksi ja ulkoverhous tehty moduulilaatoista.⁸

Rakennuksen pilari-palkki-rakenne noudattaa 3,0 metrin, ja toiseen suuntaan 6,6 metrin sekä maksimissaan 10,5 metrin, jakoväliä. Ulkoseinät tehtiin 25 cm ke-

⁶ *Standertskjöld 2011*

⁷ *Sainio 2017*

⁸ *Tampereen kaupunki 2014*

vytbetonielementeistä (Siporex) joiden pituus oli yleensä 3,0 metriä. Ikkunoiden välissä on 40 cm leveät pystyelementit.

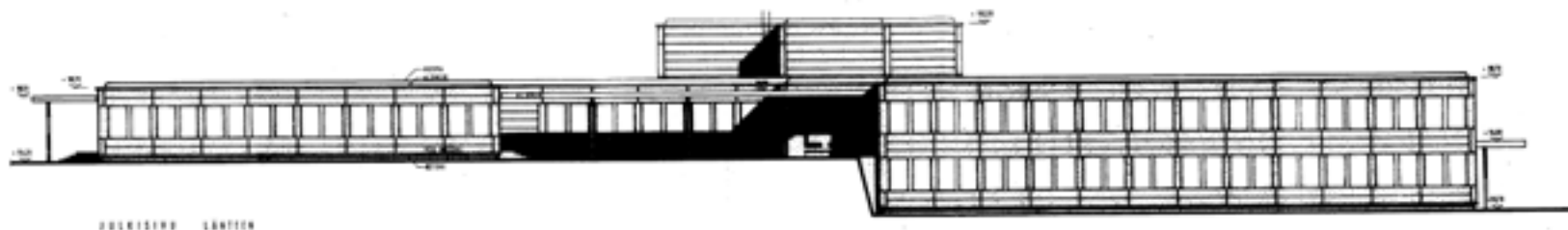
Koulu valmistui 1970-luvun alussa, ennen vuoden 1973 öljykriisiä, jonka jälkeen valmistuneiden uusien rakennusten ikkunakokoja pienennettiin. Koulussa onkin suuret ikkunapinnat ja A-siiven porrasauloissa käytettiin suuria lasitiilipintoja.

Seinät olivat pääasiassa puhtaaksimuurattua tiiltä, joka jätettiin näkyviin. Osaan opetustiloista, kuten tekstiilikäsityöluokkaan ja kieliluokkiin, seinäpintoihin kiinnitettiin puukuitulevyt. Puhdasvalubetonipintoja jätettiin näkyviin aulatiloihin ja pinnat maalattiin. Kaikki sisätilojen pintamaalaukset tehtiin lateksimaaleilla.

Lattiapinnat alkuperäisessä koulurakennuksessa olivat sementtimosaiikkia, linoleumia ja muovilaattaa (asbestivinyyli Finnlex 250 x 250 mm). Kosteissa tiloissa käytettiin Pukkilan 6-kulmaisia sintrattuja laattoja, puu- ja metallityön opetustiloissa oli lankkulattia ja kaikissa sisäänkäyntien tuulikaapeissa harmaa kumimatto.

Alakattopinnat olivat auloissa, käytävillä ja esimerkiksi ruokailusalissa Dempa metallialakattopaneelia. Muutoin rakennuksessa käytettiin pääasiassa kipsilevyalakattoja.

Kaikki alkuperäiset ulko-ovet tehtiin alumiinirakenteisina. Osa sisäovista oli vaneripintaisia ja osa laminaattipintaisia. Luokkien ovet olivat lasi-ikkunallisia, joissa listat tammea ja palo-ovet teräsrakenteisina. Sisäovissa painikkeet kromattua messinkiä ja Abloy-lukot.

Kaukajärven koulu, alkuperäinen julkisivu länteen. Suuren rakennuksen massa näyttäytyy matalana Juvankadun suuntaan. Harry W. Schreck 10.6.1969. TPA

Alkuperäiset rakenteet

Schreckin toimisto laati arkkitehtisuunnitelmat, muut suunnittelijat rakennushankkeessa olivat Rakennusinsinööritoimisto Kontio & Anttila, LVI-insinööritoimisto Erkki Leskinen ja Sähköinsinööri Tuure Ahtee Tampereen kaupungin talonrakennusosastolta.

Rakennus perustettiin kovaan pohjaan ulottuvien teräsbetonipaalujaan varaan teräsbetonianturoille. Kantavana runkorakenteena toimi teräsbetoninen pilari-palkki-järjestelmä.

Maanvaraisten lattioiden yleisin rakenne 1.kerroksen osalta oli alhaalta lukien: tiivistetty sorastus, teräsbetonilaatta, kosteuseristys, lämpöeristys 2 x 4 cm vaahdotuovi, pintabetonilaatta ja lattiapinnoite.

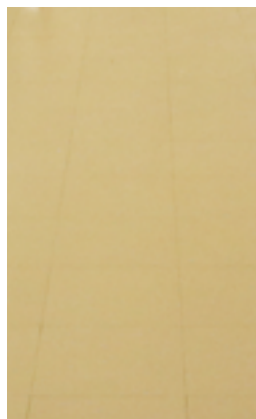
Poikien käsityötiloissa puutyöluokan osalla: tiivistetty sorastus, muovikelmu, teräsbetonilaatta, kosteuseristys, permantokorokkeet, mineraalivilla, lattialankku.

Rakennuksessa säilyneitä alkuperäisiä elementtejä

1. *Betonipalkki ja vieressä valaisin upotettuna Dempa-metallialakattoon*
2. *Asbestivinyylilaatta*
3. *Sementtimosaikkilaatta*
4. *Sisäoven messinkivedin, ovi A-siiven wc-tiloihin*
5. *Ovisarana*
6. *Varaston puinen lasivetriini ja lankavetimet*
7. *Kello opetustiloihin johtavalla käytävällä, taustalla sisätilojen tyyppillistä puhtaaksimuurattua seinää*

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Välipohjina toimi teräsbetoninen ylälaattaholvi, kantavan laatan päällä tasausbetoni ja lattiapinnoite.

Yläpohjarakenne alhaalta lukien: teräsbetonipalkisto, tuulettuva Siporex-yläpohja ja sisäpuolisin vesikaadoin, teräsbetonilaatta, villaeristys, palolaatta, puinen vesikattorakenne painelahokyllästettyä puuta sisäpuolisin vesikaadoin.

Yläpohjarakenne lääkäritilojen ja puukäsityötilojen sekä kotitalousluokan kohdalla: mäntypaneeli, tiivistyspaperi, korokkeet välissä mineraalivilla 15 cm, huukoinen kuitulevy, late-kannattajat, puinen vesikattorakenne sisäpuolisin vesikaadoin. Vesikate tehtiin 3-kertaisesta bitumihuopakatteesta siten, että viimeinen huopa oli liuskesilotteinen.

Kaikki ulkoseinät tehtiin maanpinnan yläpuolella 25 cm paksuista Siporex-lankuista vaakasuorina. Ulkopuolisena käsittelyinä Kenitex-pinnoite tai vastaava. Sisäpintakäsittelyinä Stormur-pinnoite tai vastaava.

Kaukajärven koulun taidehankinnat tilattiin viideltä tamperelaiselta taiteilijalta. Martti Lahtinen 5.5.1972. VKA

Kaukajärven koulun vuonna 1972. Raimo Nieminen 22.9.1972. VKA

Koulun tiloja elävöittää taidehankinnat 1970-luvulta. Kuvan muraali on Pentti Toivosen teos "Vastavoimat". Aulaportaan kaiteet ovat säilyneet alkuperäisinä. Kaiteet on tehty neliöteräspankista ja kaidelankkuihin on sijoitettu liukumisen estämiseksi puutap-peja. Alakattopintana alkuperäinen alumiinipaneeli eli Dempa metallikasettialakatto. Viereisestä vuoden 1972 valokuvasta voi nähdä aulan ilmeen ennen ikkunoiden vaihtamista.

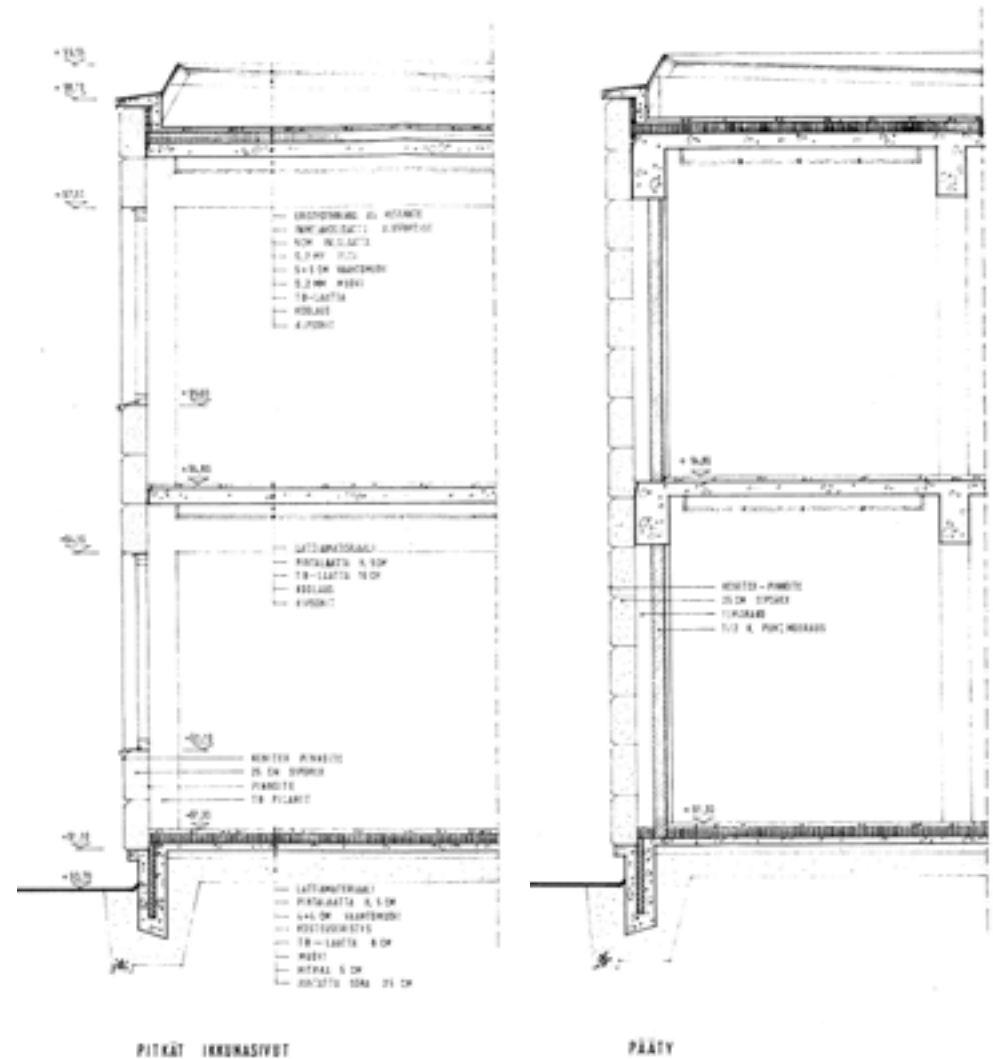
Sisäseinät tehtiin osittain puhtaaksimuuratuista 1/2-kiven vahvuisista tasoitetuis-
ta ja maalatuista kalkkikiiekkatiiliseinistä. Käytäväseinillä vaatenaulakoiden koh-
dalla seinäpinnoitteena tasoitteen päällä Stormur-pinnoite tai vastaava.

Ikkunapellit ja räystäslisat tehtiin polttomaalattua alumiinilevystä. Sisäänkäyn-
nit varustettiin graniittipintaisilla teräsbetoniporilla ja messinkisin jalanpyy-
hintäritilöin. Ikkunat olivat painelahuojattuja mäntypuisia kuultolaatuluokan
2-kertaisia kiertoikkunoita, lukuunottamatta porrashallin ikkunoita, jotka tehtiin
teräsrunkoon lasitiilestä.

Kaikki sisäportaat tehtiin marmorimosaiikkipintaisina tasoinen, kaitteet teräsbet-
tonista.

Luokkahuoneet, opettajanhuoneet ja kaikki käytävät sekä lääkäreiden vastaanot-
totilojen että neuvolan ja kerhohuoneiden lattiat päällystettiin asbestivinyyliper-
mantolaatoilla. Puukäsityöluokassa oli puinen lankkulattia, metallikäsityöluokassa
teräshierretty maalattu teräsbetonilattia. Väestönsuojan lattia oli teräshierrettyä
betonilaattaa, talonmiehen asunnossa oli linoleum-lattia. Porrashalleissa oli se-
menttimosaiikkilattia messinkilistoilla ruutuihin jaettuina.

Alaslasketut katot tehtiin metallikannakkeiden varaan. Keittiöiden katoissa si-
leäpintaiset alumiinilevyt, luokkatiloissa palkkiväleissä ristikoolauksen varaan
rei'itetty Kipsonit laatta erikoispiirustusten mukaan. Alaslasketuilla katoilla pei-
tettiin kattoihin asennettavat ilmanvaihtokanavat.

Kaukajärven koulun rakennelikkauksia. Tampereella 30.6. 1969. Harry W. Schreck. TPA

MUUTOSTYÖT

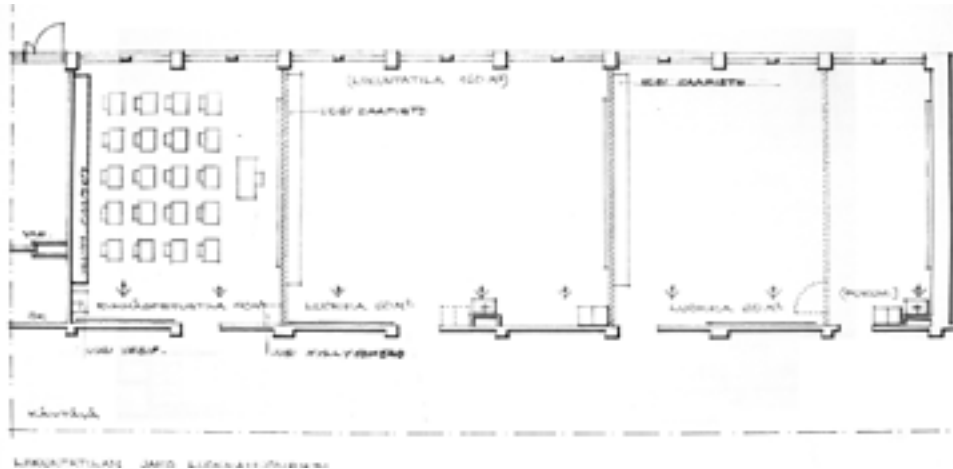
1970-luvun peruskoulu-uudistus ja tilamuutokset

Kaukajärven yhteiskoulun neljäs lukuvuosi vuonna 1972 käynnistyi 374 oppilaalla ja luokkia oli yhteensä 10. Viides lukuvuosi vuonna 1973 käynnistyi 468 oppilaalla ja luokkia oli aineluokkajärjestelmässä yhteensä 13. Koulu jatkoi kasvuaan yhä seuraavallekin lukuvuodelle, oppilasmäärän noustessa lähes 550:een, lisäen runsaasti opettajavoimien tarvetta. Lukujärjestyksiä alettiin myös porrastaa jo ilmenneen tilanpuutteen vuoksi.¹

Kaukajärven koulussa tehtiin ensimmäiset muutostyöt jo vuonna 1973 Tampereen kaupungin arkkitehtiasaston suunnitelmien mukaan (suunnittelija E. J.). A-osan hallitila erotettiin porrashuoneesta idässä, ja C-osan liikuntatila muutettiin kahdeksi 60 m² luokkatilaksi ja yhdeksi 40 m² ryhmäopetuistilaksi. Tuolloin myös vapaa-aikatalo oli rakentunut koulun tontin eteläpuolelle.

Uudet väliseinät tehtiin puhtaaksi muuratusta kalkkihiekkatiileistä ja kiinnityspinnaksi hallitex-levy luokkien peräseinän yläosaan. Luokkiin sijoitettiin kaiuttimet, kaksi taulua- etuseinään tavallinen kirjoitustaulu, sivuseinälle 3 metrin mittainen taulu, jossa 1 metrin mittainen musiikkiviivasto. Luokkatilat otettiin ilmeisestikin tuolloin musiikkiopetuksen käyttöön. Rajattuun hallitilaan sijoitettiin siivouskaappi, monistuspaikka, varasto- ja neuvottelutilaa opettajille.

1 Kaukajärven Yhteiskoulun vuosikertomukset

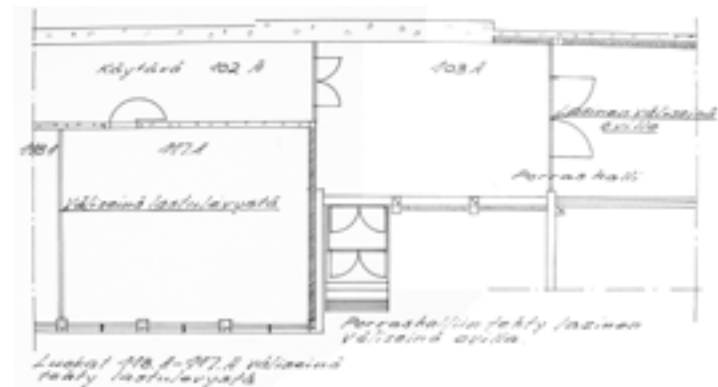

Pohjapiirrosote vuodelta 1973 liikuntatilan jakamisesta luokahuoneiksi C-siiven 1. kerroksessa. TPA

Koulun 1974-75 vuosikertomuksessa todettiin, ettei vapaa-aikatalon kerhohuoneet täysin vastanneet niille opetustiloina asetettuja vaatimuksia. Laboratorio-luokan kalusteista tehtiin suunnitelmat Tampereen kaupungin arkkitehtiasostolla loppuvuodesta 1974. Vuonna 1976 koulurakennukseen tehtiin käyttöveden esi- ja jälkilämmittimen asennus. Tilapalvelun arkistosta löytyi myös Schreckin allekirjoittama 24.4.1978 Kaukajärven koulun asemapiirros, johon merkitty vesijohtoverkon reitit ja liittymiskohdat rakennukseen.

A-siiven pohjakerrokseen tehtiin muutossuunnitelmia vuonna 1977. Tilojen 117A ja 118A välille rakennettiin lastulevyväliseinä. Myös tuulikaappi purettiin porrashallista (nyk. 126A) ja rakennettiin rakennuksen ulkopuolelle V. Eklundin suunnitelmien mukaan. Suunnitelmassa on piirretty porrashalliin lasinen väliseinä ovilla, samaan paikkaan johon muutama vuosi aikaisemmin oli muurattu kalkkihiekkatiiliseinä, ja todennäköisesti tätä lasista väliseinää ei toteutettu.

Suomessa toteutettiin 1960-luvun alusta lähtien asteittain koko maan laajuinen koulu-uudistus, jossa siirryttiin peruskoulujärjestelmään. Keskkoulut ja kansakoulujärjestelmä yhdistettiin peruskouluiksi, ja useimmat lukiot kunnallistettiin. Kaukajärvellä yhteiskoulu siirtyi kaupungin omistukseen 1.7.1975 ja seuraavana vuonna 1.8.1976 koulu muuttui Kaukajärven yläasteeksi ja Haiharan ala-asteeksi.

Vuonna 1977 suunnitellut muutostyöt A-siiven pohjakerroksessa, jossa rakennettiin mm. rakennuksesta ulkoneva tuulikaappi. V. Eklund 19.9.1977. TPA

Puutyöluokan muutokset 1980-luvulla

Harry Schreck teki vuoden 1980 alussa suunnitelmat B-siiven puutyöluokan muutostöistä. Suunnitelmat toteutettiin todennäköisesti joko vuoden 1982 tai 1984 aikana, jolloin suunnittelu oli siirtynyt Tampereen kaupungin talonrakennusvirastolle. Lopulliset tilamuutokset tehtiin suunnittelijan Alppi mukaan.

Maalaus- ja konetilojen paikkoja vaihdettiin, niin että konetila tuli nykyisenkin 210B Konesalin paikalle ja maalaustila nykyisen 207B Pintakäsittelyn paikalle. Konetilaa laajennettiin purkamalla väliseinä, jotta sirkkeli, sorvi, vannesaha ja hioma-kone mahtuivat tilaan.

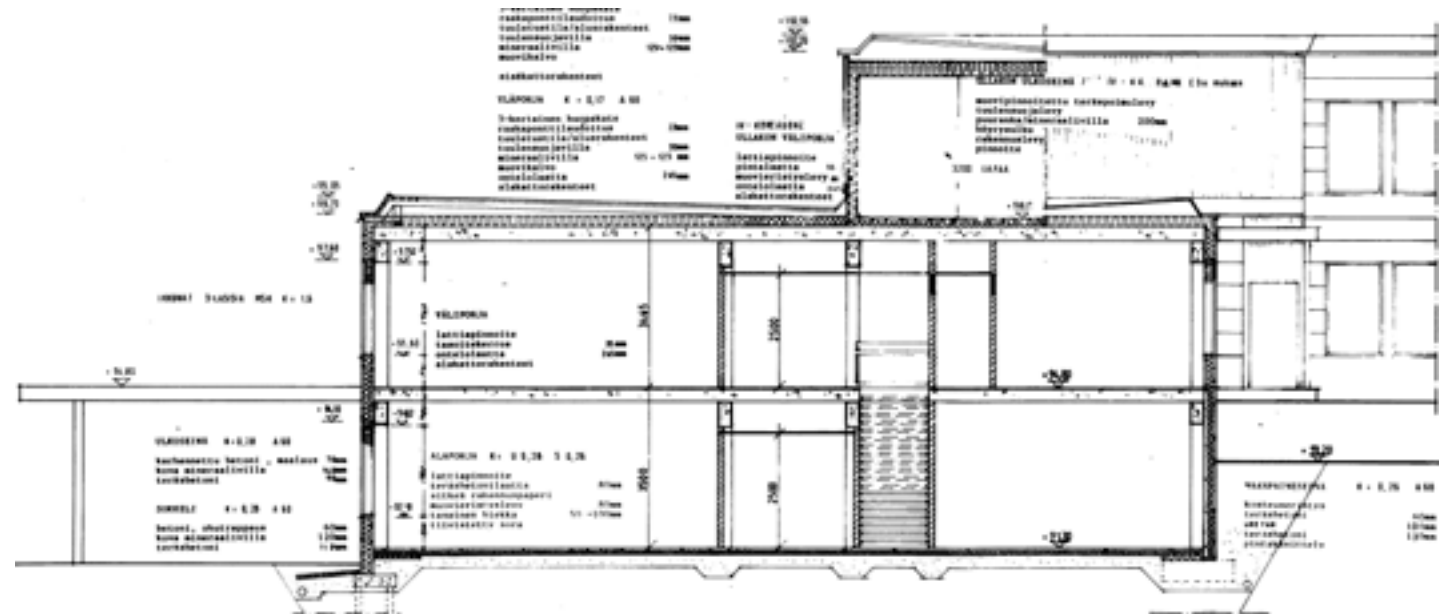
Myöhemmin vuoden 1982 lopulla tehtiin myös koulukeittiöön suunnitelma keittiö-laitteiden ja -kalusteiden uusimisesta, joka toteutettiin todennäköisesti vuoden 1983 puolella.

1990-luvun laajennussiipi E

E-siiven laajennus toteutettiin vuosina 1992-1993 rakennuksen itäosaan pohjoisen pihan puolelle. Alkuperäisten osien rakennusala oli 2976 m², kerrosala 5454 m². Laajennusosa E oli rakennusaltaan 634 m² ja kerrosaltaan 1170 m². Suunnitelmat teetti Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck & Heikki Hietula vuoden 1992 lopulla.

Opetusta Kaukajärven koulussa 1980-luvulla. Koulun sisustukseen kuului alkuperäiset puiset kaapistot (kuvassa taka-alalla) ja pulpetit, ikkunoissa oli kangas-verhot. Kaarina Melakoski 1982. KAR

Kaukajärven koulu, muutos ja laajennus, poikileikkaus A-A rakenteet. Harry W. Schreck & Heikki Hietula 10.8.1992. TPA

Se, että sekä alkuperäisen rakennuksen että laajennusosan on suunnitellut sama arkkitehti, näkyy koulurakennuksen saumattomana kokonaisuutena. E-siipi on massallisesti peilikuva D-siivelle ja toimii kuin alkuperäisen arkkitehtisuunnitelman puuttuvana osana joka saatiin vain toteutettua 20 vuotta myöhemmin.

Kaukajärven koulu ehti valmistuessaan 1970-luvulla toimia vain muutaman vuoden yhteiskouluna, kunnes peruskoulu-uudistuksen myötä koulusta tuli paikka sekä ala- että yläasteelle. 1990-luvun laajennuksessa saatiin oppilasmäärältään kasvaneelle koululle lisää opetusluokkia, modernit kotitalouden opetuskeittiöt sekä erillinen yläasteen opettajienhuone.

Laajennuksen yhteydessä tehtiin vanhaan kouluun muutostöitä. Vanhoja luokkia uudistettiin rakentamalla uusia väliseiniä ja kiintokalusteita. D-siiven wc-ryhmä purettiin ja otettiin opetuskäyttöön. A-siiven aulan sisäänkäynti eteläisellä julkisivulla korvattiin ikkunoilla.

Laajennuksen perustukset tehtiin teräsbetonista ja kantava teräsbetonirunko pilari- ja palkkielementeistä sekä ontelolaatoista. Julkisivuverhous tehtiin betonielementeistä.

Laajennusosan ulkoseinäelementin rakenne ulkoa sisälle: Hienopesty valkoinen Gabro 96R raekoko 2-4 mm valkosementti/filleri/ teräsbetoni 70, kova mineraalivilla 140, teräsbetoni 90, sisäpinta. Puurakenteisen ulkoseinän rakenne: muovipintainen teräsprofiilipelti Rannila 20 R, tuuletusväli 22, tuulensuoja Luja, runko ja koolaus 250, mineraalivilla 250, höyrynsulku, rakennuslevy luja 1100, sisäpinta. Yläpohja tehtiin tuulettuvana.

LVI-suunnitelmat laati Insinööritoimisto Erkki Leskinen. Laajennusosan lisäksi vanhaan koulurakennukseen tehtiin IV-parannustöitä, mm. A-siiven 2. kerroksen opettajien tiloihin ja keittiöön sekä 3. kerroksen opetustiloihin. C-siiven opetustiloihin poistoilmajärjestelmä uusittiin, luokkien korvausilma tuli ikkunan karmin raosta. A-osan luokkiin lisättiin uudet käsienpesualtaat.

Vuoden 1993 laajennus- ja muutostöiden lisäksi 1990-luvun lopulla vuonna 1998 tehtiin koulun teknisen työn tiloihin LVI-muutostöitä Tilakeskuksen Esa Pelttarin suunnitelmien mukaan.

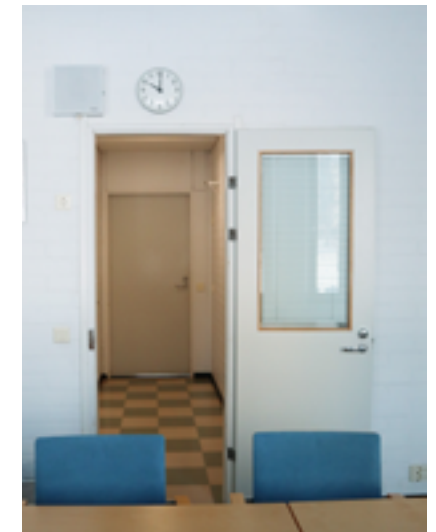
Schreck 1971, länsijulkisivun ikkunat. 2020-luvun alussa uusittujen ikkunoiden välinen muovipinnoitettu vaaleansininen pelti oli alkuperäisessä vaalean siniseksi maalattu kevytbetonipinta

Schreck 1993, länsijulkisivun ikkunat. Laajennusosan ikkunat ovat alkuperäisiä matalammat ja näin pinta-alaltaan pienemmät.

Valaisin itäjulkisivulla

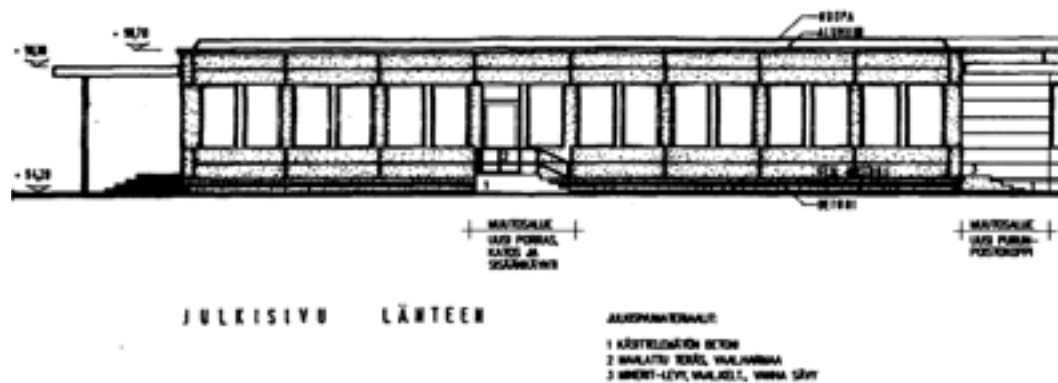

Rehtorin huone

Muutostöitä ja viipalekoulu 2000-luvun alussa

Vuona 2005 toteutettiin Kaukajärven koulun tiloihin 208A ja 209A sekä D297 IV-muutoksia Tampereen Tilapalveluiden Esa Pelttarin suunnitelmien mukaan. Samalla tiloissa uusittiin vesikalusteita kuten altaita ja hanoja.

Vuonna 2008 tehtiin koulun B-osaan pieni 8 m² laajennus Tampereen Tilakeskuk-
sen suunnitteluyksikön H. Silvennoisen suunnitelmien mukaan. Laajennus tehtiin
teknisen työn tilojen yhteyteen uutena purunpoistokoppina. Samalla länsijulkisi-
vulle rakennettiin uusi sisäänkäynti, katos ja portaat.

*Julkisivu länteen - Teknisen työn saneeraus, uusi sisäänkäynti ja purunpoistokoppi.
H. Silvennoinen 20.2.2008. TPA*

Ilmakuva koulusta vuonna 2013. Tampereen kaupunki 2014.

Ilmakuva koulusta vuonna 2023.

2010-luvun lukuisat LVI-muutokset

Vuonna 2010 uudistettiin koulun B-siiven pohjoisjulkisivun sisäänkäynnin katos Tampereen Tilakeskuksen suunnitteluosaston Kari Salosen suunnitelmien mukaan.

Vuonna 2012 toteutettiin kouluun ilmanvaihdon perusparannus Tilakeskuksen LVI-suunnittelijan Esa Pelttarin mukaan. Seuraavana vuonna tehtiin kouluun vielä täydentäviä IV-muutoksia. Perusparannuksen myötä A-osan olemassa olevaa IV-konehuonetta laajennettiin ja D-osaan rakennettiin kokonaan uusi. Arkkitehtisuunnitelmat teki Arkkitehtitoimisto Tilatakomon Esko Talonpoika.

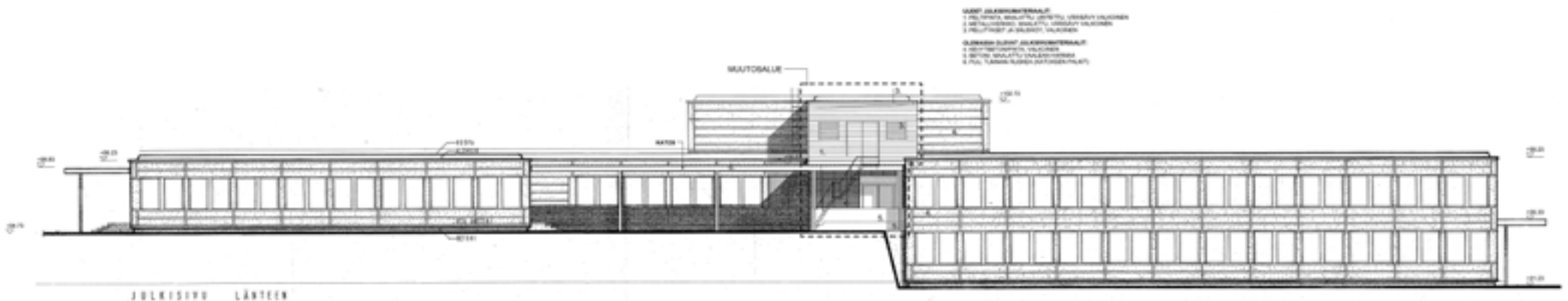
Vuosien 2014-2015 aikana tilamuutokset jatkuivat koulun A- ja B-osissa. Suunnitelmat teki Esko Talonpoika Arkkitehtitoimisto Tilatakomosta. A-osaan rakennettiin aulatilan paikalle kaksi pientä opetusluokkaa 126A ja 126A-2. Teknisen käsityön tilat uusittiin kokonaan rakennuksen B-osassa. Myös A-osan opettajienhuoneen keittiö ja wc-tilojen pinnat uusittiin.

Vuonna 2014 tehtiin suunnitelmat myös koulun tontilla sijainneen siirrettävän viipalekoulun jätevesiviemärien eristämisestä, suunnittelijana Tampereen Tilakeskuksen suunnitteluosaston Esa Pelttari.

Vuosien 2018 ja 2019 aikana tehtiin koulussa pieniä muutoksia Tilapalveluiden Kari Salosen suunnitelmien mukaan. Vuonna 2018 A-siiven 2. kerroksessa sijaitsevaa keittiötä uusittiin. Vuonna 2019 tehtiin 2. kerrokseen (B-osa) ja 3. kerrokseen (A-osa) tilamuutoksia, jotka käsittivät mm. uuden tilanjakoseinän ja desibelioivet.

A-siiven 3. kerroksen tilaan 319A1 asennettiin uusi allas ja käsityöopetus siirrettiin toisaalle. Tilan 319A2 RST-tasoa allas poistettiin ja siirrettiin uuteen käsityöluokkaan. B-siiven kirjasto/monitoimitila muutettiin musiikkiluokaksi. A-siiven henkilökunnan wc-tilat uusittiin 2. kerroksesta. Ala-asteen opettajien huoneen keittokomeron lattian asbestivinyylilaatat korvattiin Hovi-laatoilla ja osa tiiliseinästä purettiin, samalla asennettiin uudet keittiökaluusteet.

LVI-insinööritoimisto Sol-Air Oy:n Toni Salonen teki suunnitelmat koulun vesi- ja viemärijohtojen vaiheittaisesta saneeruksesta vuonna 2015. Muutokset toteutettiin kolmessa vaiheessa - 1. vaihe vuonna 2017 C-osaan, 2. vaihe vuonna 2018 A-osaan ja 3. vaihe vuonna 2019 koulun eri osiin. Koulun osa B:ssä eskaritilaan tehtiin vesi- ja viemärimuutosten lisäksi ilmanvaihdon perusparannus.

Uusi IV-konehuone länsijulkisivupiirroksessa vuonna 2012. Arkkitehtitoimisto Tilatakomon, Esko Talonpoika, 29.2.2012. TPA

Vuoden 2021 muutostyöt

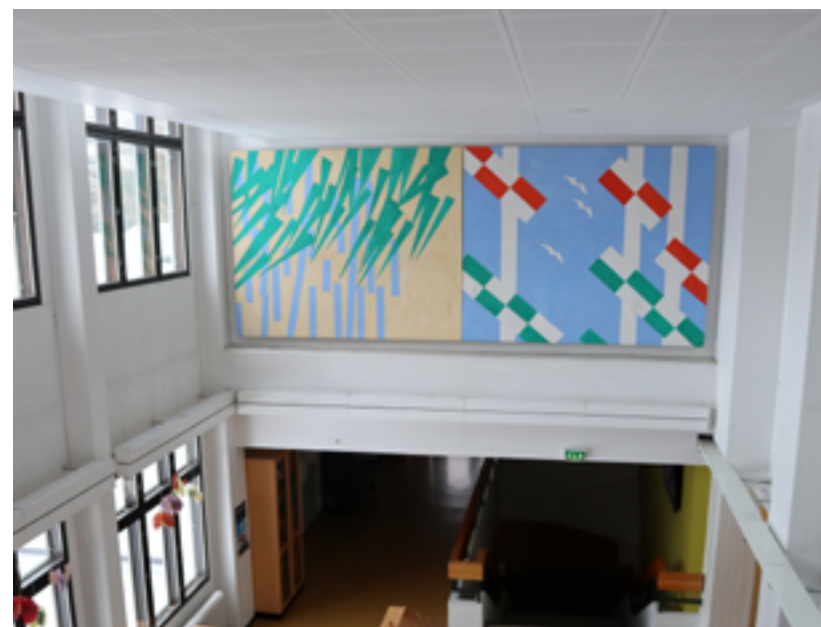
Vuonna 2021 toteutettiin rakennukseen ikkunoiden vaiheittainen korjausurakka sekä muutoksia sisätiloihin. Suunnitelmat teki Tampereen tilapalveluiden Kari Salonen. Sisätiloissa 1. kerroksessa A-osan käytävän alakattoja avattiin ja ummistettiin uudelleen, lisäksi wc-tilat uusittiin.

B-osassa ikkunoiden vaihdot aiheuttivat joitakin alakattomuutoksia. Opetustila 244B vaihdettiin kirjastosta/monitoimitilasta musiikin opetustilaksi. Musiikkiluokan eteläinen ulkoseinä korjattiin.

3. kerroksessa A-osassa uusittiin opetustilojen alakatot. Vanhat sileäpintaiset kipsilevykatot vaihdettiin Tilaan 319bA asennettiin desibeliovi ja taiteseinä, luokkaan 319aA asennettiin käsienpesuallas.

Vastavalmistunut Kaukajärven yhteiskoulun aula. Ikkunoissa vielä lasitiilet ja alakattopinnan paneeli näkyvissä. Raimo Nieminen 22.9.1972. VKA

Aulan ilme on muuttunut 50 vuoden jälkeen - Sisäkattoon on asennettu reikäkipsilevyalakatto ja lasitiilipinnat vaihdettu pienemmiksi ikkunoiksi, joiden aukot ylettyvät alakaton yläpuolelle. Aulan seinällä on kuitenkin pysynyt sama teos 1970-luvulta: Tauno Hämerannan 'Kaksi maailmaa'.

Rakentamisajankohta

- 1971
Harry W. Schreck: Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu
- 1993
Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt
- 2010
Kari Salonen, Tampereen Tilakeskus: Sisäänkäyntikatos
- 2012 - 2013
Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IV-konehuone
- 2018
Tampereen Tilakeskus: Ulkoportaan uusiminen ja muutostyöt
- 2021
Tampereen Tilapalvelut: Ikkunoiden korjaus
- ?
Rakentamisajasta ei varmuutta

Julkisivukaavio pohjoiseen - Säilyneisyyskaavio rakenteista ja ikkunoista

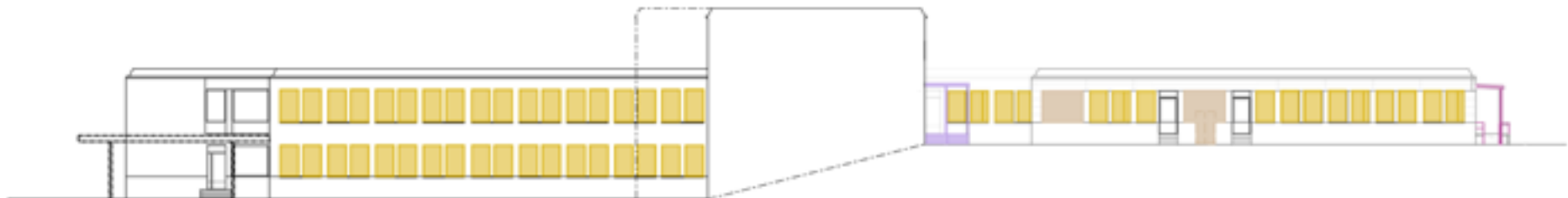
Rakentamisajankohta

- 1971
Harry W. Schreck: Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu
- 1993
Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt
- 2010
Kari Salonen, Tampereen Tilakeskus: Sisäänkäyntikatos

- 2014 - 2015
Arkkitehtitoimisto Tilatokomo: Tilamuutokset
- 2018
Tampereen Tilakeskus: Ulkoportaon uusiminen ja muutostyöt
- 2021
Tampereen Tilapalvelut: Ikkunoiden korjaus
- ?
Rakentamisajasta ei varmuutta

Julkisivukaavio itään - Säilyneisyyskaavio rakenteista ja ikkunoista

Julkisivukaavio itään (sisäpiha) - Säilyneisyyskaavio rakenteista ja ikkunoista

Rakentamisajankohta

1971

Harry W. Schreck: Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu

1993

Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt

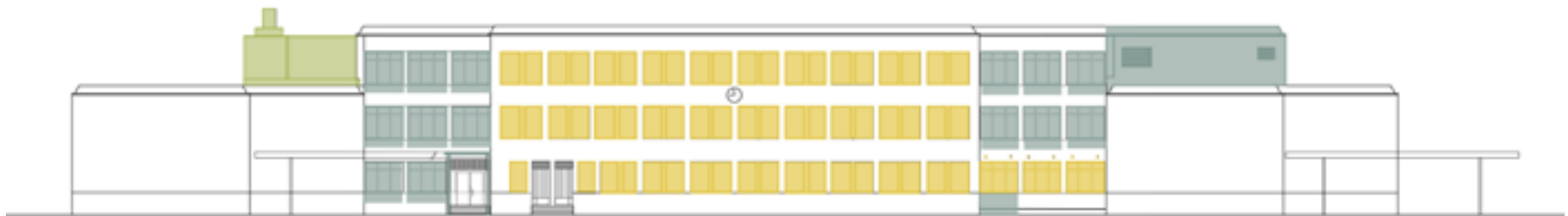
2012 - 2013

Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IV-konehuone

2021

Tampereen Tilapalvelut: Ikkunoiden korjaus

Julkisivukaavio etelään - Säilyneisyyskaavio rakenteista ja ikkunoista

Rakentamisajankohta

- 1971
Harry W. Schreck: Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu
- 1993
Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt
- 2008
H. Silvennoinen, Tampereen Tilakeskus: Laajennus ja muutostyöt
- 2012 - 2013
Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IV-konehuone
- 2018
Tampereen Tilakeskus: Ulkoportaan uusiminen ja muutostyöt
- 2021
Tampereen Tilapaalvelut: Ikkunoiden korjaus
- ?
Rakentamisajasta ei varmuutta

Julkisivukaavio länteen - Säilyneisyyskaavio rakenteista ja ikkunoista

Julkisivukaavio länteen (sisäpiha) - Säilyneisyyskaavio rakenteista ja ikkunoista

Rakentamisajankohta

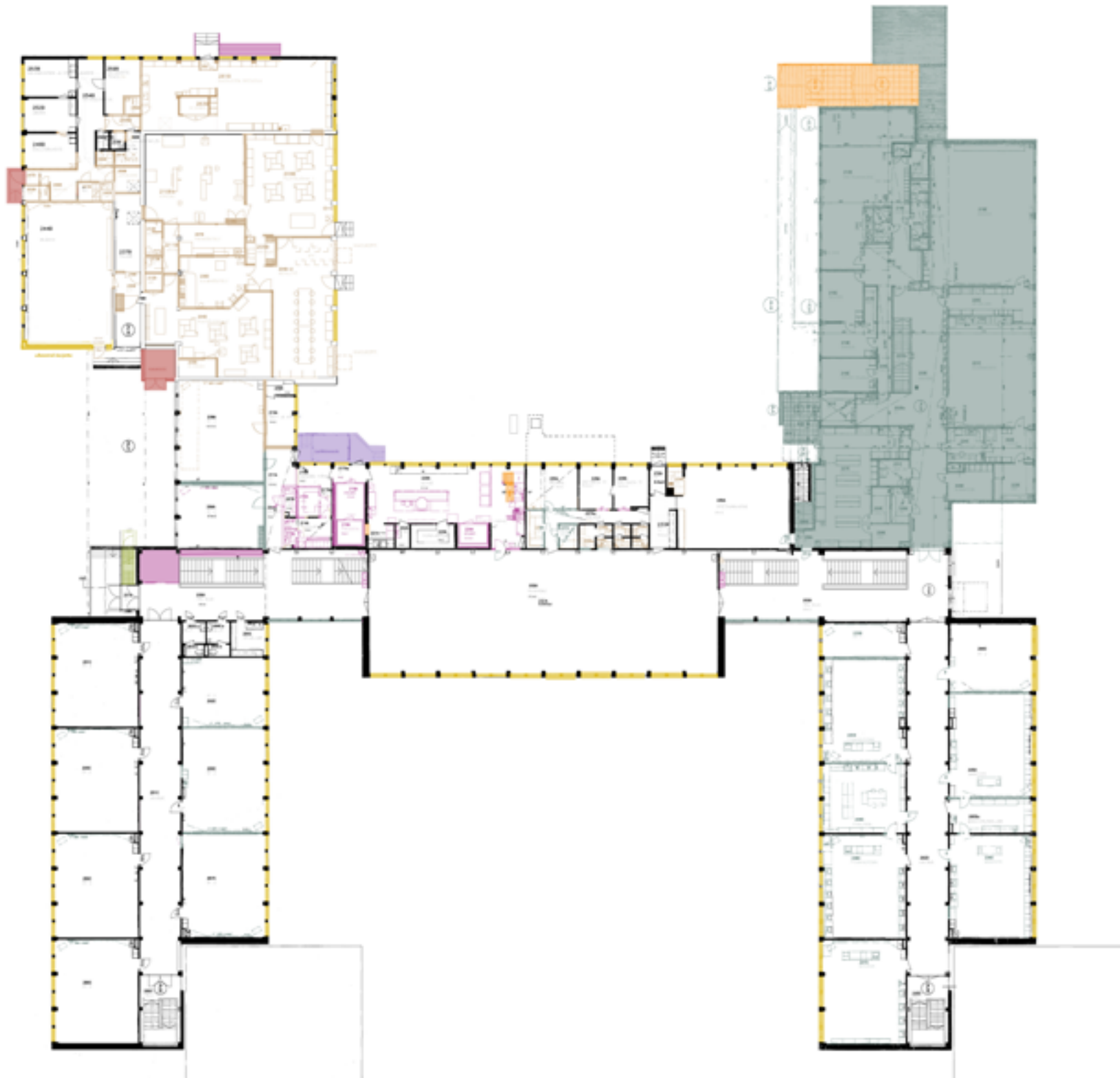
	1971 Harry W. Schreck: Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu		2014 - 2015 Arkkitehtitoimisto Tilatakomo; Tilamuutokset
	1973 Tampereen kaupungin arkkitehtiosasto: Muutostyöt		2018 Tampereen Tilakeskus: Ulkoportaan uusiminen ja muutostyöt
	1993 Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt		2021 Tampereen Tilapalvelut: Ikkunoiden korjaus
	2012 - 2013 Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IV-konehuone		? Rakentamisajasta ei varmuutta

Tilojen ja rakenteiden
säilyneisyyskaavio, 1. kerros

Rakentamisajankohta

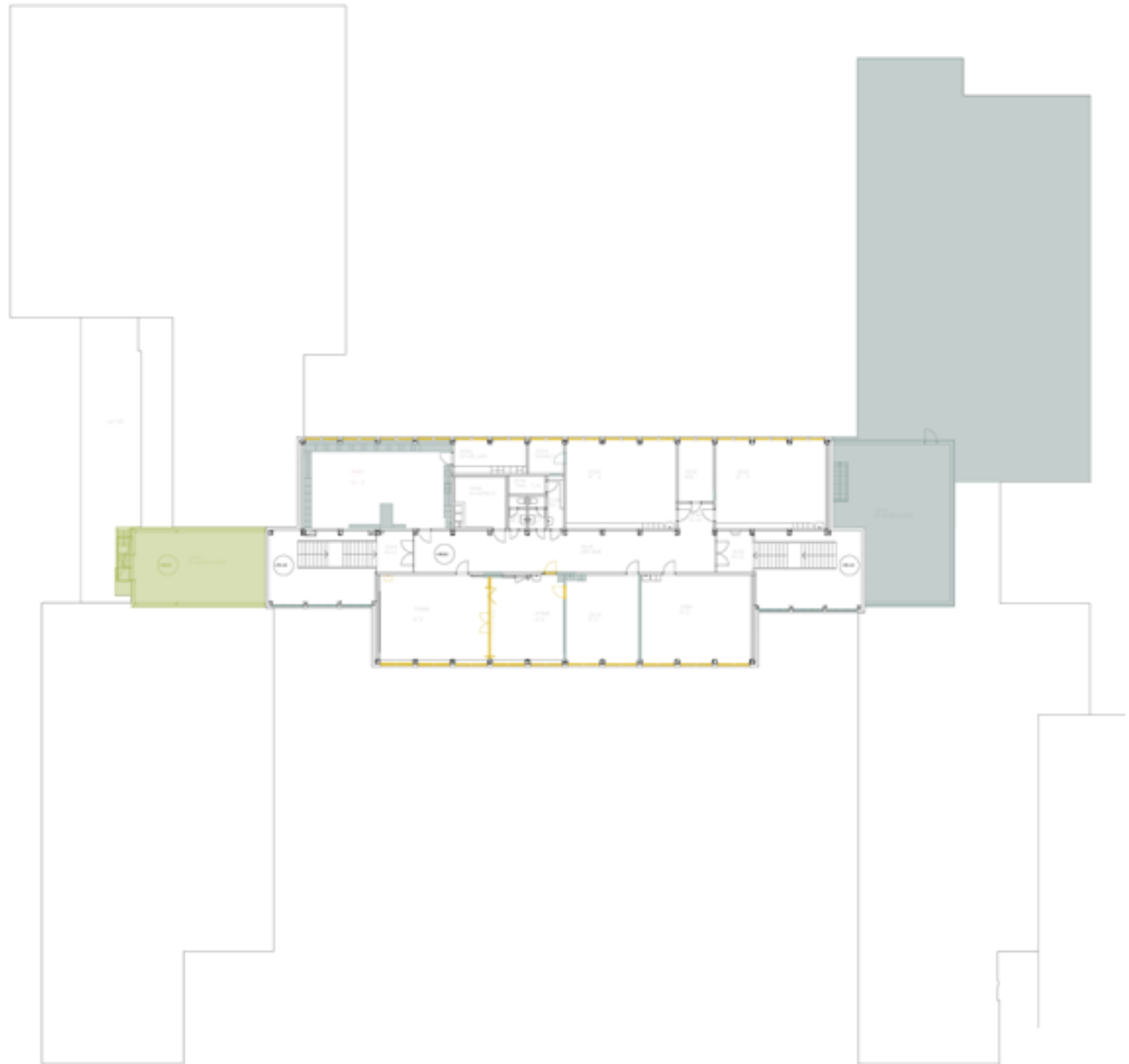
- 1971
Harry W. Schreck: Koukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu
- 1993
Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt
- 2008
H. Silvennoinen, Tampereen Tilakeskus: Laajennus ja muutostyöt
- 2010
Kari Salonen, Tampereen Tilakeskus: Sisäänkäyntikatos
- 2012 - 2013
Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IVKH
- 2014 - 2015
Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: Tilamuutokset
- 2018
Tampereen Tilakeskus: Ulkoportaan uusiminen ja muutostyöt
- 2021
Tampereen Tilapaalvelut: ikkunoiden korjaus
- ?
Rakentamisajasta ei varmuutta

Tilojen ja rakenteiden säilyneisyyskaavio, 2. kerros

Rakentamisajankohta

- 1971
Harry W. Schreck: Kaukajärven kansakoulu ja yhteiskoulu
- 1993
Arkkitehtitoimisto Harry W. Schreck ja Heikki Hietula: Laajennus ja muutostyöt
- 2012 - 2013
Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: IV-konehuoneen laajennus ja uusi IVKH
- 2014 - 2015
Arkkitehtitoimisto Tilatakomo: Tilamuutokset
- 2021
Tampereen Tilapalvelut: Ikkunoiden korjaus

Tilojen ja rakenteiden säilyneisyyskaavio, 3. kerros.

YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Rakennus edustaa 1960-1970-lukujen vaihteen koulurakentamista, missä elettiin sotien jälkeisen funktionalistisen rakentamisen tehokkaammassa jälkiaallossa. Ajalleen tyyppillisesti koulussa on suuret ikkunapinnat, toisin kuin vaikkapa myöhemmissä energiakriisin jälkeen rakennetuissa 1970-luvun koulurakennuksissa. Tyyppillistä on myös se, että jo alkuperäisessä rakennuksessa oli koneellinen ilmanvaihto, mikä mahdollisti kokonaisuuden matalahkot ja pitkät rakennusmassat.

Suunnittelija Harry W. Schreckin pitkä ja tuottelijas ura arkkitehtina näkyy rakennuksessa hallittuna kokonaisuutena ja harkittuina yksityiskohtina. Ulkohahmo on julkiselle sivistyslaitokselle tyyppillisen vaatimaton, mutta huolellisesti sommiteltu. Kampamaisella massoittelulla ja loivasti kaltevaa tonttia hyödyntämällä on onnistuttu pitämään suuressa koulussa sopusuhtainen ja miellyttävä mittakaava.

Kovista ja kestävästä materiaaleista verhoiltuja sisä- ja ulkotiloja on piristetty puusilla kalusteilla ja maalatuilla väripinnoilla. Nykyisiä julkisivuja on ajan saatossa kunnostettu ja uusittu, mutta myös alkuperäinen ulkohahmo koostui kevytbetonelementeistä ja sinisiksi maalatuista alumiinipinnoista. Sisätiloissa lattiapinnat olivat joko sementtimosaiikkia, linoleumia tai muovilaattaa, seinät puhtaaksimuurattua tiiltä tai betonia ja alakatot betonia tai metallia. Väriä sisätiloihin saatiin sijoittamalla taidetta A-siivessä sijaitseviin suurempiin porrasauloihin ja ruokasaliin. Portaiden jyrkät puiset kaiteet ja luokkatilojen vaneripintaiset kalusteet toimivat pehmentävinä yksityiskohtina.

Kaukajärven koulun arkkitehtonisena erikoisuutena ja eräänlaisena vahvuutenakin on se, että sekä alkuperäisen koulurakennuksen että 20 vuotta nuoremman laajennusosan on suunnitellut sama arkkitehti. Moduulimitoitus ja muotokieli seuraavat 1970-luvun rakennuksen rytmisiä. Ainoastaan E-siiven sisätilojen materiaalivalinnat, kuten lattialaattojen suurempi koko, ja julkisivujen pienemmät ikkunakoot kertovat eri rakentamisajankohdasta. Jopa sisäporras kaidedetaljeineen toteutettiin visuaalisesti samanlaisena kuin alkuperäisissä aulatiloihin.

Laajennusosan rakentamisen yhteydessä kouluun tehtiin muutos- ja korjaustöitä. Tämän lisäksi rakennukseen on toteutettu lukuisia yksittäisiä muutoksia erityisesti 2000- ja 2010-luvuilla. Merkittävimpiä muutoksia arkkitehtuurin kannalta ovat olleet ilmanvaihdon korjaustyöt, B-siiven sisätilamuutokset sekä ikkunoiden uusiminen.

Kaukajärven koulu valokuvattuna lounaasta huhtikuussa 2023.

Kaukajärven koulu vielä rakenteilla. Reino Branthin 6.4.1971. VKA

LÄHTEET

Julkaisut

Arkkitehti 9/1940. *Tävlingen om Finlands banks affärhus i Tammerforsh / Suomen Pankin liiketalokilpailu Tampereella*. s. 78-80.

Arkkitehti 2/1954. *Hämeen museon uudelleenjärjestely*, Arkkitehti Harry W. Schreck. s. 27-29.

Arkkitehti 5/1988. *Tampereen vanha kirjastotalo, muutostyö*, Lasse Kosunen ja Harry W. Schreck. s. 64-67.

Asunto Oy Petsamonkatu 14, 2023. *Kuka oli Harry W. Schreck?* <http://www.petsamontorni.fi/433166963.html>[3.3.2023]

Kaukajärven yhteiskoulu: *Vuosikertomus 1969-70, 1970-71, 1971-72, ... 1975-1976*. Tampere.

Kaukajärvi-osuuskunta: *Kaukajärven alueen historiaa*. <https://kaukajarviok.fi/kaukajarvi-osuuskunta/historia/> [20.2.2023]

Kaukajärvi-osuuskunta; Ojajärvi Martti. 1995. *Kaukajärvi 30 vuotta*. Kaukajärvi-osuuskunta, Tampere.

Kaukajärvi-osuuskunta; Syrjänen Kari. 1990. *Kaukajärvi 25 vuotta*. Kaukajärvi-osuuskunta, Kaukajärven Uutiset (juhlanumero). Tamprint, Tampere.

Kaukajärvi-osuuskunta; Syrjänen Kari. 1985. *Kaukajärvi 20 vuotta*. Kaukajärven Uutiset (juhlanumero). Karprint Ky, Huhmari.

Leskinen Marjatta, 1998. Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri. Tampereen kaupungin ympäristötoimi kaavoitusyksikkö julkaisu 2/98.

Louhivaara Maija, 1999. Tampereen kadunnimet. Tampereen museoiden julkaisu 51, Tampere.

Parviainen Teemu, 31.8.2021. *Harry Schreck 25.10.1904, Tampere - 14.03.2006, Tampere*. Arkkitehtuurimuseo. <https://www.mfa.fi/kokoelmat/arkkitehdit/harry-schreck/> [3.3.2023]

Rihloma Seppo, 1968. *Rakennustaidetta Tampereella*. Kirjapaino Porvoo.

Sainio Jukka. 2017. *Lämpö, vesi ja ilmanvaihto 1970-luvun kouluissa*. Museovirasto. <https://www.rakennetuhyvinvointi.fi/en/koulurakennukset/lampo-vesi-ja-ilmanvaihto-1970-luvun-kouluissa> [20.3.2023]

Standertskjöld, Elina. 2011. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960-1980. Kolofon Baltic OÜ, Viro 2011.

Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen: Kaukajärven kartanoalueen kulttuurihistoriallinen selvitys, LUONNOS 15.4.2013.

Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen: Koulurakentaminen Tampereella 1970-luvulla, 13.1.2014.

Suomen yksityisten oppikoulujen digitaalinen matrikkeli: Kaukajärven yhteiskoulu (Tampere) 1969-1975. <https://www.yksityiskoulut.fi/yksityiskoulujenmatrikkeli/kaukajarven.htm>[20.2.2023]

Virtanen Aaro 1981. *Kaukajärven kehittämissuunnitelma*. Tampereen yliopisto, aluetiede.

Arkistot ja tietokannat

Aalto Yliopiston arkisto (AY).

Arkkitehti-lehden digitaalinen näköisarkisto. (ALD)

Kansan arkisto (KAR).

Maanmittauslaitos (MML).

Museovirasto (MV).

Tampereen kaupunginarkisto (TKA).

Tampereen kaupungin karttapalvelu (OSKARI).

Tampereen rakennusvalvonnan arkisto (RAVA).

Tampereen tilapalvelun arkisto (TPA).

Vapriikin kuva-arkisto (VKA).

LIITTEET

Liitteet jatkuvat erillisessä dokumentissa